Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

[К]ПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

[Гар]гажа эхилһэн, 1921 оной [ноя]брийн 21-һээ гарана | № 277 (13766) | 1974 оной ноябрийн 26, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЫЕ ЗАРЛАХА ТУХАЙ

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум нигэжэ тогтообо:

России Совет Федеративна Социалис Республикын наймадахи зарлалай Верховно Соведэй наймадахи сессиие 1974 оной декабрийн 24-дэ Москва хотодо зарлаха.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1974 оной ноябрийн 22.

ВЛАДИВОСТОГТОХИ СОВЕТ-АМЕРИКАН УУЛЗАЛГА

[К]ПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретартай уулзахын тулада США-гай Прези[дент] Джеральд Форд ноябрийн 23-да Владивосток ерээ.
[ЗУ]РАГ ДЭЭРЭ: Л. И. Брежнев болон Дж. Форд аэродром дээрэ.
ТАСС. (Зураг фототелеграфаар абтаа).

Л. И. Брежневэй США-гай Президент Дж. Фордтой хэһэн хөөрэлдөөнүүд

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, США-гай Президент Дж. Фордын хоорондо хөөрэлдөөнүүд ноябрийн 23-да Владивосток шадар эхилбэ. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, США-гай гүрэнэй секретарь, национальна аюулгүйе сахиха асуудалнуудаар Президентын туһалагша Г. Киссинджер хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаа.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, США-гай Президент СССР-эй ба США-гай хоорондохи харилсаанай юрэнхы байдалые хаража үзөө. Һүүлэй жэлнүүдтэ совет-американ харилсаанай һайжаралгын удха шанарые үндэрөөр сэгнэбэ. Энэ харилсаанай амжалтатайгаар хүгжэжэ байһые тэмдэглэхэ зуураа, хоёр ороной арадуудай аша туһада, уласхоорондын эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ тэрэниие тэхэришэгүй шэнжэтэй болгохын тула шухала хэрэгтэй бүхы юумэ хэхээр эрид шиидэнги байһанаа эдэнэр баталаа.

Стратегическэ добтолхы зэбсэг хэрэгсэлнүүдые саашадань хизаарлаха тухай удаан болзорой шэнэ хэлсээ баталалгада хабаатай асуудалнуудта хөөрэлдөөнүүдэй үедэ ехэ анхарал хандуулагдаһан байна.

Совет талаһаа — СССР-һээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарин туһалагша А. М. Александров, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн Г. М. Корниенко; американ талаһаа — США-һаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд У. Дж. Стессел, гүрэнэй департаментын советник Х. Сонненфельдт национальна аюулгүйе сахиха асуудалнуудаар Президентын туһалагшын орлогшо генерал Б. Скаукрофт, гүрэнэй департаментын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэ У. Хайлэнд хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаба.

* * *

Энэ үдэр Л. И. Брежнев Дж. Фордтой үшөө нэгэ дахин удаан саг соо хөөрэлдэһэн байна. Совет-американ харилсаанай гол шухала асуудалнуудые хаража үзэлгэеэ үргэлжэлүүлбэ.

А. А. Громыко, Г. Киссинджер хөөрэлдөөндэ хабаадаа.

(ТАСС).

Л. И. Брежнев Дж. Фордтой хөөрэлдөөгөө үргэлжэлүүлбэ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев США-гай Президент Дж. Фордтой хөөрэлдөөгөө ноябрийн 24-нэй үдэһөө хойшо Владивосток шадархи байра соогоо үргэлжэлүүлбэ. А. А. Громыко, Г. Киссинджер хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаһан байна.

Добтолхы зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые саашадань хизаарлаха шэнэ хэлсээ баталалгада хабаатай асуудалнуудые хаража үзэбэ. Уласхоорондын байдалай зарим гол шухала асуудалнуудые, тодорхойлон хэлэхэдэ, аюулгүй байдалай ба харилсаа холбоонуудай асуудалнуудаар ниитэевропын зүблөөнэй хүдэлмэридэ, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалда хабаатай асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ.

Хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд тухай хамтын мэдээсэлнүүдые тунхаглаха гэжэ хоёр тала үгэеэ ойлголсобо.

(ТАСС).

[США]-гай ПРЕЗИДЕНТЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

[ВЛА]ДИВОСТОК. (ТАСС). [США-га]й Президент Дж. [Фордой] хүндэлэлдэ КПСС-[эй ЦК-г]ай Генеральна секре[тарь Л.] И. Брежнев обед [үгэб]э.

[Прези]дентые үдэшэжэ яба[һан ам]ай тушаалтад Дж. [Фордтой] хамта обед дээрэ [байба].

[Совет] талаһаа — КПСС-[эй ЦК-г]ай Политбюрогой гэ[шүүн, СССР-эй г]адаадын хэрэгүүдэй [министр] А.А. Громыко, граж[данска авиа]циин министр Б. П. Бугаев, СССР-һээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин. КПСС-эй Приморийн крайкомой нэгэдэхи секретарь В. П. Ломакин, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарин туһалагша А. М. Александров, Приморийн хизаарай гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ И. И. Штодин ба бусад тусхай тушаалтад обедтэ хабаадаба.

Обедэй үедэ Л. И. Брежнев үгэ хэлээ.

[Л.] И. БРЕЖНЕВЭЙ [ХЭ]ЛЭҺЭН ҮГЭ

[Хүндэтэ] г-н Президент!

[Ноёд] ханар!

[Нүхэд]үүд!

[Бидэ] Совет Алас-Дурна[дахи] [...]он Таанадые, г-н [Президен]тые, гүрэнэй секре[тарь г-н К]иссинджерые, бүхы [американ] айлшадаа баяртай[гаар амар]шалнаб. Энэ хадаа [г-н През]идент, Тантай уул[залгын] түрүүшымнай уул[залга б]олоно.

[Манай у]улзалгын совет га[зар дээр]э боложо байһыень [бидэ ...] тоолонобди. Энэ [г-н Пр]езидент Фордые ша[ардалга]аргээрээ хүндэмүү[шэгдэ]хэ арга боломжо [олг]оно. Гэхэ зуура, [энэ уул]залга манай оронтой [...] г-н Президент, та[...]н эхин лэ болохо [...]ынь элитэ. Иимэ та[...] үшөөл болохо гээд [...]бди.

[...] түрүүшын уулзал[га...]л бодолоо мэдэлсэл[гын ...] шэнжэтэй байна, со[вет-аме]рикан дээдэ тушаал[тадай хо]орондохи урда тээхи [...]һаа хойшо хахад [...]эгүй сагай үнгэ[рһэн ...]йхада эмхидхэгдэбэ[...] удха шанартай бай[...] эли. Манай хоёр [оронуудай] хүтэлбэрилэгшэдэй [уулзалга]нууд ба хөөрэлдөө[нүүд хо]до ходо үнгэргэгдэ[жэ бай]од байна. Энэмнай [...] шанартай байхын [...]ар, үнэндөө хаа-яа [...]дэг түхэл шэнжэ[...]аа болинхой. Эдэ [уулзалг]анууд, хөөрэлдөөнүүд [совет-ам]ерикан харилсаанай [...] гурим ёһонуу[д] болжо байна. Энэ [...]иин һанахада, гори[...]алта болоно.

[...] ёһоор зэргэ ор[шолгын] үндэһэ болгон, хоёр [ороной] арадуудай ба бүгэдэ [ниитын] эб найрамдалай аша [туһада] Советскэ Союзай, [Американ]ын Холбоото Шта[дуудай х]оорондын харилсаае [...] хубилгахын тула [һүүлэй] хоёр-гурбан жэлэй [туршада] хамтын оролдолго, [...]ер бага бэшэ юумэн [...].

[...] дайнай үүдхэгдэ[...] тохёолдуулхагүйн [...]буулгануудые хэхэ [...]най гүрэнүүд абан[...]мнай — ехэ хэрэг [...] Стратегическэ зэбсэ[гэй...]ралтайгаар түхеэр[...] хизаарлаха түрүү[...]амууд хэгдээ. Энэ [...]ла асуудалаар ма[най ор]онуудай бүтэмжэтэй [хөөрэлдө]өнүүдые хэдэг боло[...]ар уласхоорондын [...] байдал, бүгэдэ нии[тын эб н]айрамдал батадхаха шухала нүхэсэл болоо.

Хамтын оролдолго хүсэлэлгөөр бии болгогдоһон политическэ ба хуули ёһоной үндэһэ һуури дээрэ манай оронуудай хоорондохи хоёр талын холбоонууд ба харилсаан бараг һайнаар үргэдхэгдэжэ байна. Эдэ харилсаа холбоон экономикодошье, техникын элдэб һалбаринуудташье хамаадана, соёлой талаар улам үргэдэжэ байгаа харилсаанда, тэрэшэлэн гүрэнэй ба ниитын элдэб эмхинүүдэй түлөөлэгшэдэй харилсан аяншалгануудта хамаадана. Иимэ холбооной юрэнхыдөө, ямар нэгэн тодорхой асуудалай талааршье ашатай туһатай байхань дамжаггүй. Гэхэтэй хамта, тингэһэнэй үндэһөөр манай арадуудай хоорондоо үгэеэ ойлголсохо, ехээр этигэлсэхэ арга нүхэсэлнүүдэй хангагдажа байһаниинь бүришье һайн. Энэ ушар илангаяа шухала байна.

Бии болгогдоһон үндэһэ һууридa түшэглэн, урагшаа дабшаха арга бидэндэ олгохоор шэнэ ябуулгануудые хамтадаа хараалха саг болоо. Манай уулзалгын гол зорилгонь энэл болоно гэжэ ойлгоноб, г-н Президент. Зэбсэгүүдые, илангаяа мүнөө стратегическэ гэжэ нэрлэгдэдэг болоһон зэбсэгүүдые, саашадаа хизаарлаха, удаа тээнь хороохо тухай үгэеэ ойлголсохо гэхэ мэтэ иимэ тон шухала асуудал манай анхарал түрүүшын ээлжээндэ татажа байһаниинь элитэ. Арадуудта тохёолдожо магад хоро хохидолто бүхы хойшолонгуудтайнь хамта ракетно-ядерна дайнай аюулые зайсуулха ябадалда туһа хүргэхэ гэжэ үнэхөөрөө хүсэбэл, иимэ юумэ хэхэ шухала. Уласхоорондын шахардуу байдалай һуларалгын үнэхөөрөө бата бэхи болохынь тула, тэрэниие сэрэгэй талаар һуларалгаар бэхилхэ шухала. Энэ шэглэлээр туйлагдаһан шэнэ юумэн бүгэдэ ниитын эб найрамдалай хэрэгтэ угаа ехэ удха шанартай байха. Энэ талаар Владивостогто ашатай туһатай хүдэлмэри бүтээгээбди гээд һананаб. Энэ хүдэлмэри эсэстээ хүргэгдэбэл, шэнэ хэлсээн баталагдабал, тингэһэнэй түлөө гансашье совет, американ арадууд бэшэ, мүн дэлхэйн бүхы арадууд бидэндэ, г-н Президент, спасибо хэлэхэ байха.

Үшөө нэгэ шухала ушар дурдая. СССР ба США амгалан байдалай аша туһые хүтэлбэри болгон, эб эетэй байхые хүсэдэг бусад гүрэнүүдтэй хамта ябуулга хэбэл, уласхоорондын үшөө шиидхэгдээгүй түбэгтэй асуудалнуудые шиидхэлгэдэ, шахардуу байдалай ба хёмороонуудай аюулта гуламтануудые усадхаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр туһалжа болохо, туһалха ёһотой гэжэ Советскэ Союзда этигэнхэй байнабди. Энэ талаар урда тээнь зарим тэды юумэн хэгдэһэн байна. Гэбэшье, арадуудай эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ манай хоёр ороной харилсаа холбоон бүри ехэ ашаг үрэтэй байжа болохо һэн гээд тоолонобди.

Манай хоёр ороной хоорондын худалдаа наймаанай, экономическа холбооe тэгшэ эрхэтэйгээр хүгжөөхэ замые ёһотоор сэбэрлэхын тула үшөөл ехэ юумэн хэгдэхэ шухала байһаниинь элитэ. Юрэл хоёр талын материальна ашаг тухай бэшэ, мүн совет-американ харилсаае бүхы дээрэнь тогтууритайгаар һайжаруулха материальна үндэһэ һуури бии болгохо тухай хэлэгдэжэ байһан дээрэһээнь тиимэ юумэ хэхэ бүри шухала болоно.

Совет-американ харилсаае таһалгаряагүй шууд хүгжөөхэ ябадал хангахын, энэ дэбжэлтые болюулагдашагүй болгохын тула бүхы оролдолго хүсэлэлгэеэ гаргаха тушаа адли һанал бодолтой байнабди гээд бии ойлгоноб, г-н Президент. Иимэ зорилго шиидхэхын тула, хүсэ шадалаа гамнангүй, оролдохо ёһотой болонобди. Энэ талаар горитой шэнэ ябуулгануудые хэхэ арга боломжо манай уулзалгын олгоһондонь баяртай байнабди.

Америкын Холбоото Штадуудай Президент Джеральд Фордын элүүр энхэ байхын түлөө хундага үргэхыемни зүбшөөгыт!

Гүрэнэй секретарь г-н Киссинджерэй элүүр энхын түлөө!

Эндэ байһан бүхы американ айлшадай элүүр энхын түлөө!

Советскэ Союзай ба Америкын Холбоото Штадуудай арадуудай хоорондын эб найрамдалай ба хани барисаанай түлөө!

Бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдалай мандахын түлөө!

* * *

Удаа тээнь США-гай Президент үгэ хэлэбэ.

ДЖЕРАЛЬД ФОРДЫН ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

Господин Генеральна секретарь!

Энэ уулзалгын албанай хэрэгээр манай түрүүшын уулзалгын онсо удха шанартай байһан тухайда хэдэн үгэ хэлэхыем намда зүбшөөгыт.

Һүүлэй жэлнүүдтэ совет, американ арадуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо ходо ходо болодог уулзалгануудта дэлхэйн хүн зон дадал болонхой. Һүүлэй хэдэн жэлэй турша соо манай хоёр ороной хоорондохи хани харилсаан эршэ темпыншье, удхыншье талаар улам үргэн ехэ болоо. Энээнэй ашаар мүнөө бүхы хүнүүд эб найрамдалтайгаар, аюулгүй байдалда ажаһууха һайн аргатай болонхой.

Уулзалгануудай х о д о ходо үнгэргэгдэдэг болоһон ушарые манай хоёр орон ехэ удха шанартай гэжэ тоолоно. Эдэ уулзалгануудай үедэ бидэ бүтэмжэтэй һайн хөөрэлдөөнүүдые хэжэ шадаха байнабди. Бидэниие һонирхуулжа байдаг асуудалнуудаар шухала амжалта туйлаха аргатайбди.

Манай оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо тогтоһон дүтын, бүтэмжэтэй харилсаае үргэлжэлүүлхэ байхабди гэжэ найданаб.

Һүүлэй гурбан жэлэй турша соо баримталдаг хараа бодолоо Америкэ саашадааше бэелүүлхэ юм гэжэ Холбоото Штадуудай конгрессто түрүүшынгээ хандалга хэхэдээ, Советскэ Союзые найдуулаа һэм.

Господин Генеральна секретарь! Энэ найдуулгаяа мүнөө Танда баталан хэлэжэ байнаб. Агууехэ, хүсэн түгэс оронууд туладаа гансал өөһэдынгөө арад зоной урда бэшэ, харин бүхы хүн түрэлтэнэй урда харюусалгатай байһанаа ойлгон мэдэрнэбди. Дайн байлдаа саража, тэрэнэй үүдхэжэ магад байһан һандаралнуудые зайсуулха ёһотойбди. Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хинаха талаар хүсэлэл оролдолгонуудаа үргэлжэлүүлэе. Энэ хэрэгтэ һүүлэй 24 часай турша соо яһала ехэ амжалта туйлаабди гэжэ һананаб. Харилсаа тогтоожо, хүн түрэлтэнэй урда табигдаһан агууехэ асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ туһа хүргэе.

Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй, хүн зоной түбхинэн һайнаар ажаһуулгын, энергетикын асуудалнууд ямар бэ даа ганса оронд гү, али экономическа хүгжэлтынгөө эхин шатада гараһан оронуудта хабаатай бэшэ юм. Эдэ асуудалнууд хаа хаанагүй арад зондо хабаатай. Хэрбээ энэ зуун жэлэй түүхэдэ һайнаар ороо һаань, манай арадуудай, бүхы хүн түрэлтэнэй урда харюусалгаяа дүүргэхэ байнабди.

Хүн түрэлтэнэй үмэнэ оршоһон асуудалнуудые шиидхэхын тула хамтаран бэдэрэлтэ хэхын түлөө, господин Генеральна секретарь, Танай элүүр энхын түлөө, Советскэ Союзай правительствада, Тантай суг хүдэлдэг бүхы хүнүүдэй түлөө, бидэнэй урдахи бүхы асуудалнуудые шиидхэхын түлөө энэ хундага үргэхыем зүбшөөгыт!

Л. И. Брежневэй, Дж. Фордын хэлэһэн үгэнүүд ехэ анхаралтайгаар шагнагдажа. альга ташалгаар нэгэнтэ бэшэ угтагдаа.

Обед хани барисаанай оршон байдалда үнгэрбэ.

СОВЕТ-АМЕРИКАН ХАМТЫН КОММЮНИКЕ

Урда тээнь ойлголсон соносхогдоһоной үндэһөөр, асуудалнуудые тодорхойлхын тула 1974 оной ноябрийн 23—24-дэ Владивостогой оршондо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, Америкын Холбоото Штадуудай Президент Джеральд Р. Фордын уулзалга болоо. Хөөрэлдөөнүүдтэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, США-гай гүрэнэй секретарь, национальна аюулгүйе сахилгын асуудалнуудаар Президентын туһалагша Г. Киссинджер хабаадаба.

Эдэнэр совет-американ харилсаанда, мүнөө сагай уласхоорондын байдалда хабаатай олон асуудалнуудые зүбшэлөө.

Хөөрэлдөөнүүдтэ:

Совет талаһаа — СССР-һээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарин туһалагша А. М. Александров, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн Г. М. Корниенко;

Америкын талаһаа — США-һаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Уольтер Дж. Стессел, гүрэнэй департаментын советник Хелмут Сонненфельдт, США-гай гүрэнэй секретарин Европын хэрэгүүдые даадаг орлогшо Артур Хартман, национальна аюулгүйе сахилгын асуудалнуудаар Президентын туһалагшын орлогшо генерал Брент Скаукрофт, гүрэнэй департаментын харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэ Уильям Хайлэнд гэгшэд мүн лэ хабаадаба.

I.

Советскэ Союз, Америкын Холбоото Штадууд һүүлэй жэлнүүдтэ хоёр гүрэнэй хамтын шухала шиидхэбэринүүдээр, баталагдаһан гол договорнууд ба хэлсээнүүдээр тодорхойлогдоһон шэглэлтэй харилсаагаа саашадань хүгжөөхэ гэжэ шиидэнхэй байһанаа лаблан элирхэйлбэ.

Бүгэдэ ниитын эб найрамдал батадхаха, уласхоорондын шахардуу байдалай һуларалгые гүнзэгырүүлхэ, ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй али али таладаа ашатай туһатай харилсаа холбооe үргэдхэхэ гэһэн СССР-эй ба США-гай хоорондын харилсаанай иимэ хараа бодол хоёр ороной арадуудай ба бусад арадуудай шухалын шухала хүсэл эрмэлзэлдэ харюусана гэжэ хоёр тала этигэнхэй.

Баталһан хэлсээнүүдэйнгээ ёһоор, амгалан гуримаар зэргэ оршолгын ба аюулгүй байдал адляар хангажа, совет-американ харилсаае үндэһөөрнь шэнэдхэн хубилгаха хэрэгтэ шухала үрэ дүнгүүд туйлагдаа гээд хоёр тала тоолоно.

Энээнтэй зохилдуулан, эршэ темпээ һуладхангүй, хоёр тала СССР-эй ба США-гай хоорондын харилсаае улам һайжаруулха, саашадань таһалгаряагүй хүгжөөхын, тэрэнэй болюулагдашагүй болохын тула, урда тээнь гар табигдаһан документнүүд дотор тодорхойлогдонхой бүхы шэглэлнүүдээр гаргагдадаг хамтын оролдолго хүсэлэлгынгөө дэлисэ далайсые, хүсэ нүлөөе улам үргэдхэжэ үргэлжэлхэ һанаашалгатай.

Баталһан договорнууд ба хэлсээнүүдэй үндэһөөр СССР-эй ба США-гай даажа абаһан уялгануудые алдадгүй, хүсэд бүрин дүүргэхэ гэжэ хоёр талын шиидэнхэй байһаниинь элирхэйлэгдэбэ.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)

ТҮГЭСХЭЛЭЙ ДОКУМЕНТДЭ ГАР ТАБИЛГА

Совет-американ хамтын коммюникедэ гар табилга ноябрийн 24-дэ болобо. Тэрээндэ гар табигшад:

Совет Социалис Республикануудай Союзай түлөө КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев.

Америкын Холбоото Штадуудай түлөө США-гай Президент Дж. Форд.

Гар табилгын үедэ байлсагшад: Совет талаһаа — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, граждан авиациин министр Б. П. Бугаев, КПСС-эй Приморийн крайкомой нэгэдэхи секретарь В. П. Ломакин, СССР-эй США-дахи элшэн сайд А. Ф. Добрынин, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарин туһалагша А. М. Александров, ТАСС-ай генеральна директор Л. М. Замятин, Приморийн хизаарай гүйсэдкомой түрүүлэгшэ И. И. Штодин, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн Г. М. Корниенко;

Американ талаһаа — гүрэнэй секретарь, национальна аюулгүй байдалай асуудалнуудай талаар президентын туһалагша Г. Киссинджер, США-гай СССР-тэхи элшэн сайд У. Дж. Стессел, президентын туһалагша Д. Рамсфелд, президентын советник Р. Хартман, гүрэнэй департаментын советник Х. Сонненфельдт, гүрэнэй секретарин орлогшо А. Хартман, национальна аюулгүй байдалай асуудалай талаар президентын туһалагшын орлогшо генерал Б. Скаукрофт, президентын пресс-секретарь Р. Нессен, гүрэнэй департаментын харюусалгата сотрудник У. Хайленд.

(ТАСС).

СОВЕТ ПАРТИЙНО-ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА ДЕЛЕГАЦИ УЛААН-БААТАР ОШОХОЁО МОРДОБО

ЭРХҮҮ. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев Владивостогһоо Улаан-Баатар ошохо замдаа ноябрийн 25-да эндэ түр зуура тогтоһон байна. МНРП-гэй Центральна Комитедэй, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй ба правительствын урялаар, Совет партийно-правительственна делегациие толгойлон, МНРП-гэй III съездын болоһоор, МНР-эй тогтоһоор 50 жэлэй ойн һайндэртэ хабаадахаяа Монголой Арадай Республикада ошожо ябана.

Партийно-правительственна делегациин бүридэлдэ ороһон КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко болон бусад тушаалтад нүхэр Л. И. Брежневтэй хамта ерээ.

Партийно-правительственна делегациин бүридэлдэ ороһон КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Д. А. Кунаев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. Т. Новиков, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. В. Архипов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, Киргизэй компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Т. У. Усубалиев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй Эрхүүгэй обкомой нэгэдэхи секретарь Н. В. Банников, мүн Эрхүүгэй областиин гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Ю. А. Кравченко, КПСС-эй Эрхүүгэй обкомой бюрогой гэшүүд, областиин ба хотын партийна, совет хүтэлбэрилэгшэд, олониитын түлөөлэгшэд Эрхүүгэй аэропорт дээрэ нүхэр Л. И. Брежневые угтаба.

Энэ үдэртөө нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй Совет партийно - правительственна делегаци Улаан-Баатар ошохоёо мордобо.

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарин туһалагша К. В. Русаков, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарин туһалагша А. М. Александров ба бусад тушаалтад делегацитай хамта мордолсоо.

МНР-тэ хани халуун угтамжа болобо

УЛААН-БААТАР, ноябрийн 25. (ТАСС-ай тусхай корр.). Нютагай сагаар 15 час 15 минутын үеэр агаарай томо онгосо Буянт-Уха гэжэ аэропортдо ерэжэ бууба. Самолёдой гэшхүүрэй дэргэдэ Леонид Ильич Брежневые, Совет партийно-правительственна делегациин гэшүүдые Монголой Арадай-революционно партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ж. Батмунх, МНРП-гэй ЦК-гай гэшүүн, МНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Л. Ринчин хани халуунаар, аха дүүгэй ёһоор амаршалаа. КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат, СССР-һээ МНР-тэ байдаг элшэн сайд, Совет партийно - правительственна делегациин бүридэлдэ ороһон А. И. Смирнов эндэ мүн лэ бии байба.

Советскэ Союзай ба Монголой Арадай Республикын гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдөө. Артиллериин 21 буудалгаар салют үгтэн нээрээ.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Ю. Цеденбал Монгол сэрэгшэдэй жагсаалай урдуур ябаба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь МНР-эй парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй, Совет посольствын хүдэлмэрилэгшэдтэй, МНР-тэ байдаг совет эмхинүүдэй түлөөлэгшэдтэй мэндэшэлэлсэнэ.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Ю. Цеденбал, Совет партийно-правительственна делегациин гэшүүд, Монголой хүтэлбэрилэгшэд автомашинануудта һуужа, мотоциклистнүүдэй эскортоор үдэшэгдэн, город тээшэ дабшаа.

Нүхэр Л. И. Брежневэй, совет айлшадай, монгол хүтэлбэрилэгшэдэй дабшаха замдань олон арбаад мянган зон, шахтёрнууд, түмэр замшад, ажалша малшад, студентнэр, һургуулиинхид, Улаан-Баатарай улад зон ехэ баяр баясхалантайгаар, үнэн зүрхэнһөө амаршалба.

ВЛАДИВОСТОГТОХИ СОВЕТ-АМЕРИКАН УУЛЗАЛГА

СОВЕТ-АМЕРИКАН ХАМТЫН КОММЮНИКЕ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

II.

Совет-американ харилсаанай гол шэглэлдэ: дайнай аюул зайсуулха, яаралтайгаар зэбсэглэлгэ болюулха хэмжээнүүдтэ хөөрэлдөөнүүдэй үеэр онсо анхарал хандуулагдаа.

Ядерна дайе зайсуулха, стратегическэ зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай СССР-эй, США-гай хоорондо түйлагдаhан хэлсээнүүд хадаа ядерна хэмэрээн дүрэшэлдөөнэй ба дайнай үүдхэхэ аюулые хизаарлаха ба дайнай аюулые зайсуулха хэрэгтэ хангалтагүй hайн эхин болоно гэжэ хоёр тала лаблаба. Энэ хэрэгтэ хүгжөөхэ шухала байhанда ехээр этигэжэ эдэнэр элирхэйлбэ, бусад гүрэнүүд энээндэ хубитаяа оруулха гэжэ этигэдэг тухайгаа мэдүүлбэ. СССР ба США энэ түүхэтэ зорилго шиидхэхэ тула шууд оролдолго хүсэлэлгэ өөhэдынгөө зүгhөө гаргаха үргэлжэлхэ байха.

Стратегическэ добтолхы зэбсэгүүдые хизаарлаха асуудалаар абтаhан хамтын мэдүүлгэ тусгаар тунхаглагдаа.

Дэлхэй дээрэ ядерна зэбсэгэй тараагдаха холбоотой аюулые зайсуулхын тула ехэ оролдолго хүсэлэлгэ гаргаха шухала гэжэ хоёр тала дахинаа онсолон тэмдэглээ. Энээнтэй дашарамдуулан, ядерна зэбсэг тараахагүй тухай договорой үрэ нүлөөе бүри ехэ болгохо шухала байнэ гэжэ эдэнэр тусхайлан дурдаба.

Урда тээшэ, хэлсэгдэhэнтэй зохилдуулан, амгалан зорилгоор газар доро хэгдэдэг ядерна тэhэрэлгэнүүдэй хэрэгтэ хэлсээн хэхэ, оршон тойронхи байгаалида сэрэгэй зорилгоор нүлөөлхэ хэрэгсэлнүүдые ашаглалгын аюулай асуудалнуудаар, зорилготой хэмжээнүүд, тэрэшэлэн тон аюултай, ухаа гэмтэл ушаруулха дайнай химическэ хэрэгсэлнүүдые усадхаха хэмжээнүүдтэ хабаатай асуудалнуудаар СССР-эй ба США-гай түлөөлэгшэдэй хоорондо хөөрэлдөөнүүд үргэлжэлжэ байна. Дурсагдаhан асуудалнуудаар али аль талада таарамжатай шиидхэбэринүүдые эдэбхитэйгээр бэдэрхэ үргэлжэлхэ гэжэ хэлсэгдэв.

III.

Уулзалгын үедэ уласхоорондын хэдэн асуудалнуудаар hанал бодолнуудаа мэдэлсэхэ байна. Хоёр талын хабаадалгатайгаар хэдэхэ байhан, шарадуу байдал шалтагаануудые зайсуулха, уласхоорондын аюулгүй байдал, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ зорилгоор хөөрэлдөөнүүдэй онсо анхарал хандуулагдаба.

Европодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха зорилготой зүблөөнэй ябасые хаража үзөөд, тэрэнние ойрын сагта амжалтатайгаар дүүргэхэ арга боломжо бии гэжэ тобшолол хээ. Зүблөөнэй хүдэлмэрине шухала үрэ дүнгүүд тэрэнние дээдэ тушаалтадай хабаадалгатайгаар дүүргэхэ арга боломжо олгоно, эрэдүйн амгалан тайбан Европодо шухала хэмжээ ябуулгын удха шанартай байхаар тараха байhаниинь эдэнэр хараада абана.

Зэбсэгтэ хүсэнүүд ба зэбсэглэлнүүдые али алин талаhаа хорооход тухай хөөрэлдөөнүүдэй ... Энээнтэй дашарамдуулан түбэй Европодо абтаха хэмжээнүүдые СССР ба США мүн лэ шухала удха шанартайда тооложо. Али нэгэ талын аюулгүй байдалда хохидол ушаруулхагүй, нэгэ талын сэрэгэй үлэмжэ байдалтай болохо ябадал тохёолдуулхагүй гол ёhые үндэhэлхэ байхаар, али али талада таарамжатай шиидхэбэринүүдые ололгоор эдэбхитэйгээр түhалха гэжэ хоёр тала хэлэлсэ.

Дундада далайн зүүн хубиин райондо тохёолдоhон оршон байдалые зүбшэн хэлсэхэ зуураа, Кипрэй бэеэ дааhан, бүрин сүлөөтэ, газар дайдын талаар бүтэн бүрин байлгые хоёр тала шууд дэмжээд, энэ шэглэлээр шухала оролдолго хүсэлэлгэ гаргаха гэбэ. Кипрэй асуудалые зүйтэй таарууга ар шиидхэлгэ Кипр тушаа ООН-ой Аюулгүйн Соведэй. Генеральна Ассамблейн шиидхэбэринүүдые сэхэ шууд дүүргэhэнэй үндэhөөр лэ түйлагдаха гэжэ эдэнэр тоолоно.

Дүтын Зүүн зүгтэ хабаатай асуудалнуудаар hанал бодолоо мэдэлсэхэ зуураа, энэ райондохи аюулта байдал тушаа hанаагаа зобонги байhанаа хоёр тала элирхэйлээ. ООН-ой Аюулгүйн Соведэй № 338 шиидхэбэриин үндэhөөр, тус районой бүхы арадуудай хуулита хүсэл эрмэлзэлнүүдые хараада абажа, мүн эндэхи бүхы гүрэнүүдэй бэеэ даанхайгаар оршохо эрхые хүндэлэн, энэ нютагта зүб зүйтэй, бата бэхи эб найрамдал хангаха гол асуудалнуудые шиидхэлгэдэ туhа хүргэхын тула оролдолго хүсэлэлгэ гаргаха hанамжатай байhанаа хоёр тала лаблан элирхэйлбэ.

Женевскэ конференци Дүтын Зүүн зүгтэ зүб зүйтэй, бата бэхи эб найрамдал тогтоохо хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэхэ, хүдэлмэреэ шадаал haa hаяар hэргээхэ ёhотой гэжэ хоёр тала тоолоно.

СССР-эй ба США-гай худалдаа наймаанай-экономическа, научно-техническэ холбоондо хабаатай хэрэгүүдэй ямар байhаниинь хаража үзэгдөө. Энэ талаар түйлагдаhан зүблэрэлгэ совет-американ харилсаанда ехэ удха шанартай байха гэжэ хоёр тала лаблан мэдэрээд, али али талада ашатай туhатай харилсаа холбоо үргэдхэжэ, гүнзэгырүүлжэ үргэлжэлүүлэгдэхээр бата эрмэлзэлтэй байhанаа элирхэйлбэ.

Худалдаа наймаанай-экономическа харилсаа удаан болзортойгоор эмхидхэлгэ, тэрэ тоодо ехэ хэмжээтэй проектнүүдые зохёолго, онсо удха шанартай гэжэ тоолодог байhанаа тусхайлан тэмдэглээ. Худалдаа наймаанай-экономическа нимэ харилсаа холбоон совет-американ харилсаае бүри тогтууритай бата болгохо хэрэгтэ туhалха байха гэжэ хоёр тала тоолоно.

Эрдэм, техникын ба соёлой талаар СССР США хоёрой хоорондын хэлсээнүүдэй амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байhаниинь, холбоон ба харилсаанай хүгжөөгдэжэ байhаниинь ханангяар тэмдэглэгдэв. Хоёр талын мэдэрэмжын ёhоор, иимэ харилсаа холбооной саашанхи хүгжэлтэ хоёр ороной арадуудта ашатай туhатай байха, бүхэдэлхэйн научно-техническэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ шухала хубита болохо.

* * *

Хөөрэлдөөнүүд залан сэхэ, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрөө. СССР-эй ба США-гай хоорондын амгалан харилсаа холбооe саашадань бэхижүүлхэ, улам хүгжөөхэ, уласхоорондын шиидхэгдээгүй асуудалнуудые эб найрамдал сахилгын ба батадхалгын аша туhада бүрин шиидхэхэ ябадал хангаха гэжэ хоёр талын эрмэлзэдэг байhаниинь хөөрэлдөөнүүдэй үедэ элирэн харагдаа.

Эндэхи хөөрэлдөөнүүдэй үрэ дүнгүүд совет-американ дээдэ тушаалтадай уулзалгануудай тон шухала байhые, Советскэ Союзай ба Америкын Холбоото Штадуудай хоорондын шэнэ харилсаануудай бүридэлгэдэ имагта шухала үүргэтэй байhые үнэншэмэ тодоор лаблан элирхэйлээ.

Албанай хэрэгээр 1975 ондо США ошохыень Л. И. Брежневые уриhан уряалые Президент Форд лаблан баталба.

Албанай хэрэгээр ошолгын тодорхой болзор хожом хэлсэгдэхэ.

1974 оной ноябрийн 24.

Совет Социалис Республиканудай Союзай түлөө
Л. БРЕЖНЕВ
КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь

Америкын Холбоото Штадуудай түлөө
Дж. ФОРД
Америкын Холбоото Штадуудай Президент

ВЛАДИВОСТОК СООГУУР ЯБАЖА ХАРАА

ВЛАДИВОСТОК. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, США-гай Президент Дж. Форд ноябрийн 24-дэ Владивосток соогуур ябажа хараа.

Л. И. Брежнев, Дж. Форд хотын шэнэ микрорайонуудые, Амарай тохойн эрьеые, гол гудамжа — Ленинэй үйлсые, мүн хотын бусад районуудые хараhан байна.

Л. И. Брежневые, Дж. Фордые Владивостогой хүн зон хани халуунаар амаршалба.

США-гай ПРЕЗИДЕНТ ДЖ. ФОРД ВЛАДИВОСТОГhОО МОРДОБО

ВЛАДИВОСТОК. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй уулзажа хөөрэлдэhэн Америкын Холбоото Штадуудай Президент Джеральд Форд США-даа ошохоёо ноябрийн 24-дэ Владивостогhоо мордобо.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, граждан авиациин министр Б. П. Бугаев, СССР-hээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин, КПСС-эй Примориин крайкомой нэгэдэхи секретарь В. П. Ломакин, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша А. М. Александров, Примориин хизаарай гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ И. И. Штодин, Улаан Тугай орденто Алас-Дурнын сэрэгэй округой сэрэгүүдые командалагша армиин генерал В. И. Петров, Улаан Тугай орденто Номгон далайн флодые командалагша вице-адмирал В. П. Маслов болон бусад тусхай тушаалтад Советскэ Союзай, Америкын Холбоото Штадуудай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэhэн Владивостогой аэропорт дээрэ Дж. Фордые үдэшэhэн байна.

США-гай гүрэнэй секретарь, национальна аюулгүйе сахиха асуудалнуудаар Президентын туhалагша Г. Киссинджер, Президентые үдэшэжэ ябаhан бусад тусхай тушаалтад мүн лэ Владивостогhоо мордоо.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ ВЛАДИВОСТОГhОО МОРДОБО

ВЛАДИВОСТОК. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев ноябрийн 25-да Владивостогhоо мордобо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, граждан авиациин министр Б. П. Бугаев, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша А. М. Александров, ТАСС-ай Генеральна директор Л. М. Замятин, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн Г. М. Корниенко гэгшэд Л. И. Брежневтэй хамта мордоhон байна.

КПСС-эй Примориин крайкомой нэгэдэхи секретарь В. П. Ломакин, КПСС-эй Хабаровска крайкомой нэгэдэхи секретарь А. К. Черный, КПСС-эй Амарай обкомой нэгэдэхи секретарь С. С. Авраменко, КПСС-эй Камчатска обкомой нэгэдэхи секретарь Д. И. Качин, КПСС-эй Магаданай обкомой нэгэдэхи секретарь С. А. Шайдуров, КПСС-эй Сахалинай обкомой нэгэдэхи секретарь П. А. Леонов, КПСС-эй Яхадай обкомой нэгэдэхи секретарь Г. И. Чиряев, Еврейн автономито областиин КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь Л. Б. Шапиро, Примориин хизаарай гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ И. И. Штодин, Улаан Тугай орденто Алас-Дурнын сэрэгэй округой сэрэгүүдые командалагша армиин генерал В. И. Петров, Улаан Тугай орденто Номгон далайн флодые командалагша вице-адмирал В. П. Маслов, КПСС-эй Примориин крайкомой бюрогой гэшүүд Владивостогой аэропорт дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневые үдэшөө.

Хотын ажалшадай түлөөлэгшэд аэродром дээрэ суглараба. Нүхэр Л. И. Брежневые үнэн зүрхэнhөө, хани халуунаар үдэшэн, замдаа hайн ябахыень тэрээндэ хүсэбэ.

РУМЫНИИН КОММУ[НИС] ПАРТИИН XI СЪЕЗ[Д]

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Советска Союзай Коммунис партиин Центра[льна Ко]митет съездынь делегадуудта, РКП-гэй бүхы гэ[...] Румыниин Социалис Республикын ажалшадта со[...]мунистнуудай, манай ороной арадуудай үмэнэhөө [...] ёhоной халуун амаршалга хүргэнэ Румыниин [...]нис партиин XI съездын хүдэлмэрине үрэтэй [...] үбгэрхые хүсэнэ.

Румыниин ажалшад Коммунис партиингаа хүтэ[...] бусад социалис оронуудай арадуудтай нягта [...] холбоотойгоор социалис байгуулалтын жэлнүүд[...]люционно гүн ехэ хубилалтануудые Румыниин [...] дээрэ бэелүүлээ. Мүнөөнэй Румыни — хүгжэ[...]мышленностьтай, социалис хүдөө ажахытай, түр[...] ба соёлтой орон.

Румыниин коммунистнууд, румын арад хүгжэ[...]гэс социалис общество байгуулха, коммунизм т[...]шаха хэрэгтэ партиин ба оронойнь үмэнэ табигда[...]нэ зорилгонуудые баhал амжалтатайгаар дүүрг[...] этигэжэ байhанаа элирхэйлэн мэдүүлнэбди. [...] партиин хүтэлбэри доро дабшадаг румын хүдэлм[...] ангиин, хамжаануудые байгуулан хамтарhан тар[...] арадай интеллигенциин зохёон байгуулхы ажал, [...] социалис оронуудтай СРР-эй тогтооhон холбоон[...] бэхижэжэ, үргэдэжэ байhан ушар, социалис ёho[...]номическа харилсаанай нэгэдхэмэл программа [...]хэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалга — социалис[...]миин саашадаа hалбаран хүгжэлгын эшэ нүхэсэл[...]

Марксизм-ленинизмын, пролетарска интернац[...]мын гол ёhонуудые баримталан бэелүүлдэг [...] партинуудай ба гүрэнүүдэй нэгэдэл болон нягта [...]лээ гүнзэгырүүлгэ социалис хани нэгэдэлтэ бү[...]нуудай үндэhэн ашаг туhада бүрин харюусан[...] общество тогтоон байгуулха, социализмын түйл[...]дые хамгаалхын тула аха дүү оронуудай эрхил[...]тын ябуулганууд, уласхоорондын оршом соо эд[...]лүүлдэг үүсхэлтэ политика, коммунис хүдэлөөн[...] бэхижэжэ байгаа нэгэдэлэй, национальна сүлө[...] хүсэнүүдэй ургалтын хажуугаар, дэлхэй дээрэ[...]тическэ оршон байдалда улам хүсэтэй нүлөө [...] шахардуу байдал hулаpуулгын хэрэгтэ эб найр[...] ба социальна дэбжэлтын хэрэгэй этигэл түгэсэ[...]шаа дабшалгада туhа хүргэнэ.

Советскэ Союзай Коммунис парти совет, рум[ын] арадуудай хоорондын, хоёр ороной коммунис парт[...] хоорондын аха дүү ёhоной хани барисаае бат[...] түлөө, политическэ, экономическа, соёлой болон [...] асуудалнуудаар гүн гүнзэгы, бүрин түгэс харил[...]боо хангахын түлөө, социализм, коммунизм бай[...]дүй дүршэлые шудалжа халан абалсахын түлө[...] хоорондын оршом соо гаргагдадаг оролдолго х[...]нүүдые нягта холбоотойгоор бэелүүлхын түлөө [...]гэлжэ тэмсэнэ.

Социализм, коммунизмын замаар түгэс бү[...]жэхэ хэрэгтээ Румыниин шэнэ, ехэ амжалтануу[...]лахыень Румыниин коммунистнуудта, СРР-эй бү[...]шадта хүсэнэбди.

Нэгэ ниитэ уг зорилгын түлөө тэмсэлдэ, социа[...] хэрэгэй, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай ма[...] аша туhада КПСС-эй болон РКП-гэй, совет болон [...] арадуудай аха дүүгэй хани барисаан, харилсаа [...] hаналаа нэгэдэhэн жагсалга улам хүгжэн, бэхижэ[...]

Советскэ Союзай Коммунис парт[ии]
Центральна Комит[ет]

КПСС-эй ДЕЛЕГАЦИ БУХАРЕС[ТДЭ]

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-[...]ретарь А. П. Кириленко түрүүтэй КПСС-эй делег[аци Бу]харестдэ ерээ.

Тус делегацине РКП-гэй ЦК-гай Гүйсэдкомой [...] ЦК-гай секретарь И. Верден болон бусад тушаалт[...]портдо угтаба.

(Т[АСС]).

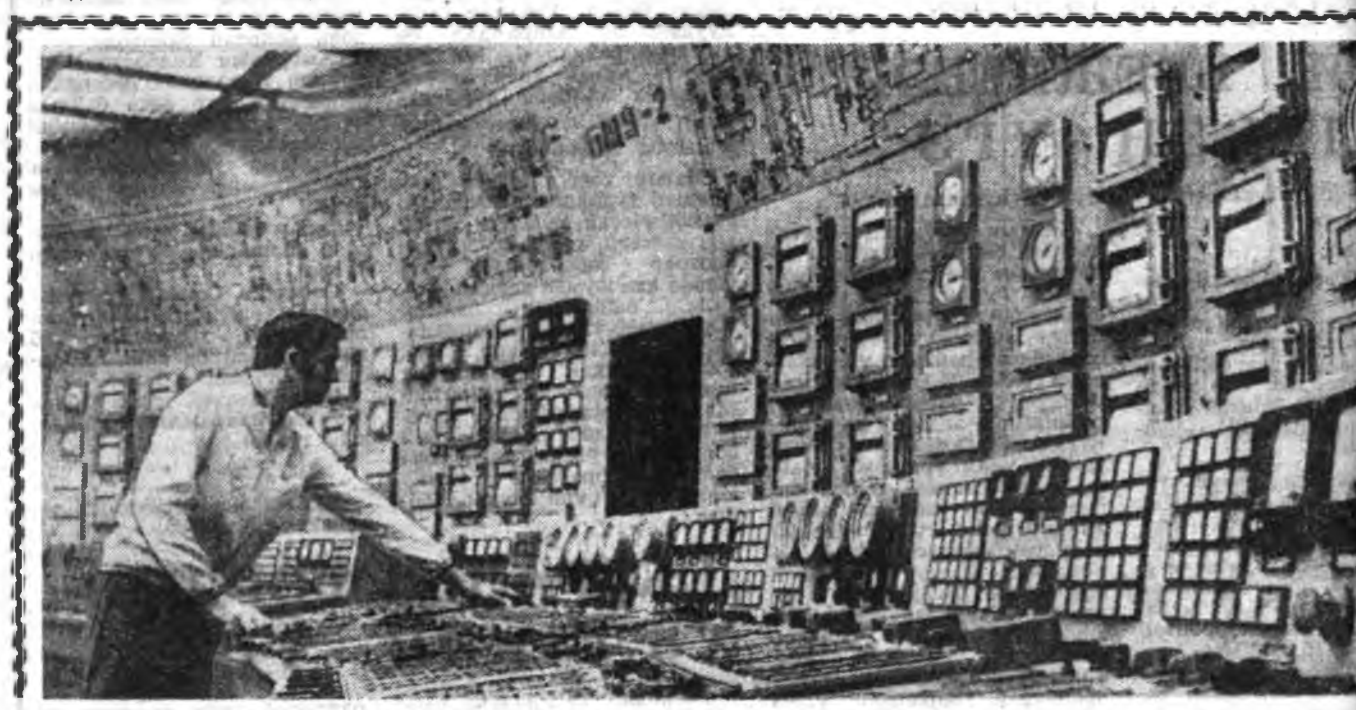

КАЗАХСТАНДА баригдажа байhан Ерма[ковско] ГРЭС 2 миллион 400 мянган киловатт хүсэтэй [...] гэжэ проектээр хараалагданхай юм. Казахстанай [...] хойто зүгтэ оршодог нүүрhэ нээмэл аргаар малта[...]даг газарнууд тэрээнние түлишөөр хангаха ба[...]

Мүнөө проектээр хараалагдаhан хүсэнэйнгөө [...] түйлаад байhан Ермаковско ГРЭС-эй электрын эл[...]сэн 500 мянган вольт напряженитэй зайн гал да[...]ха линеэр Целиноградай, Алтайн хизаарай промы[...] предприятинуудта эльгээгдэ нэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Казахстандахи Ермаковско ГР[ЭС-эй] табадахи болон зургаадахи энергоблогуудые жол[оодол]гын пульт. Экибастуз. Ехэ хүсэтэй роторно экс[каватор] хүдэлжэ байна.

АПН-эй [...]

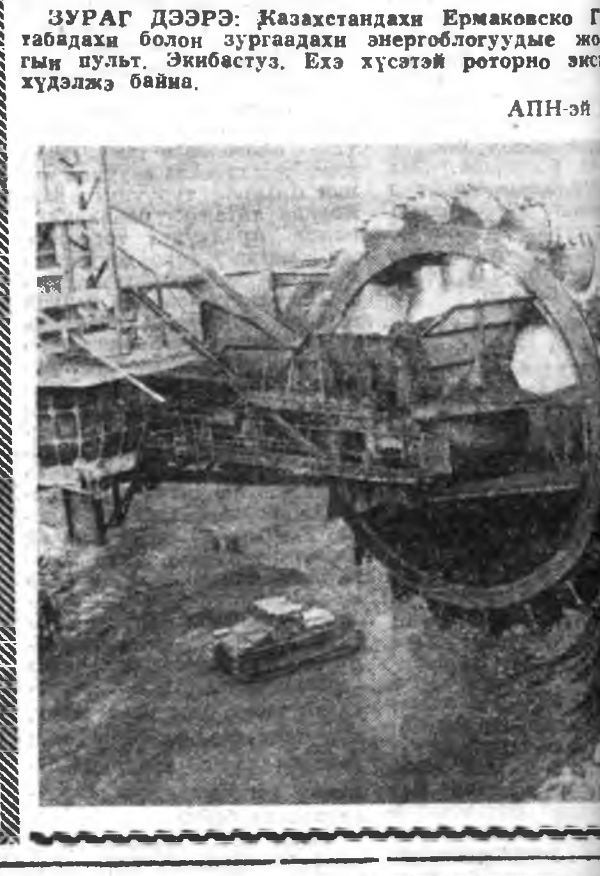

СОВЕТ-АМЕРИКАН ХАМТЫН МЭДҮҮЛГЭ

1974 оной ноябрийн 23—24-дэ Владивосток шадар болоhон асуудалнуудые тодорхойлхо уулзалгын үедэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев ба США-гай президент Джеральд Р. Форд стратегическэ добтолхы зэбсэгүүдые саашадань хизаарлаха тухай асуудал тодорхойгоор зүбшэн хэлсэбэ.

Стратегическэ добтолхы зэбсэгүүдые хизаарлаха хэрэгтэ Советскэ Союзай, тэрэшэлэн Америкын Холбоото Штадуудай анхарал хандуулжа байhанай ехэ удха шанартайе тэдэнэр баталан харуулба. Энэ асуудалай талаар удаан болзорой хэлсээ баталаад байбал, СССР ба США хоёрой хоорондохи харилсаануудые hайжаруулха хэрэгтэ, дайн сэрэгэй аюулые бага болгохо ба уласхоорондын амгалан байдалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ горитойхон туhа нэмэри болохо гэжэ тэдэнэр этигэнэ.

1972 оной майн 26-най хэлсээе оруулалсан, энэ асуудалаар баталан абтаhан түрүүшын хэлсээнүүдэй аша туhые тэмдэглэн, 1985 оной эсэс болотор стратегическэ добтолхы зэбсэгүүдые хизаарлаха талаар шэнэ хэлсээ батална хүсэлэнтэй байhанаа тэдэнэр гэршэлбэ.

Иимэ шэнэ хэлсээнэй үг удхын талаар hанамжануудаа андалдаhанай hүүлээр КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь ба США-гай Президент 1975 ондо тэрэ хэлсээе тодорхойлон хараалжа дүүргэхэ таатай зохид арга боломжо бии гэhэн тобшолол хээ.

Саашадаа үнгэргэгдэхэ хэлсээнүүд иимэ гуримууд дээрэ үндэhэлэгдэхэ гэжэ үгээе ойлголсобо:

1. Шэнээр батaлагдаха хэлсээндэ 1972 оной майн 26-най саг зуурын хэлсээнэй тус тус гуримууд оруулагдажа, 1977 оной октябрь хүрэтэр хүсэндөө үлэхэ байна.

2. Шэнэ хэлсээн 1977 оной октябрьhаа 1985 оной декабриин 31 хүрэтэр хүсэтэй байха.

3. Тэгшэ эрхэтэй ба али али талын аюулгүй байха гол ёhон дээрэ үндэhэлhэн шэнэ хэлсээн иимэ хизаарлалтануудтай байха гэбэл:

А) Хоёр тала стратегическэ зэбсэгүүдые шэглүүлэн табиха тоогой талаар тодорхойлон хэлсэгдэhэн түхеэрэлгэтэй байха эрхэтэй;

Б) Хоёр тала хадаа зүбшэлэн тодорхойлогдоhон тоото түбинүүд хоорондын баллистическэ ракетэнүүдтэй, тус тустаа тодхогдон шэглүүлэгдэхэ, хэдэн хуби болон таhарха гол hомонуудаар хангагдаhан уhан доогуур ябадаг лодконуудай баллистическэ ракетэнүүдтэй байха эрхэтэй.

4. Саашанхи хизаарлалта ба стратегическэ зэбсэгүүдые 1985 онhоо саашанхи үедэ хорооожо болохо тухай асуудалаар 1980—1981 онуудhаа үнгэргэнгүй эхилхэ ёhотой саашанхи хэлсээнүүд тухай гурим шэнэ хэлсээн соо оруулагдаха байна.

5. Дээрэ хэлэгдэhэн гуримуудые оруулалсан, шэнэ хэлсээ тодорхойлхо зорилготой СССР ба США-гай делегацинуудай хоорондо болохо зүблөөн 1975 оной январьда Женевэдэ эхилхэ байна.

1974 оной ноябрийн 24.

ЗАМБИИН ПРЕЗИДЕНТ МОСКВАhАА МОРДОБО

Замбиин Республикын президент д-р Кеннет Д. Каунда ноябрийн 23-да Москваhаа Ленинград ошохоор мордобо.

Замбиин ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар гоёогдоhон Внуковска аэродром дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров болон тусхай тушаалтай бусад хүнүүд К. Каундые үдэшэhэн байна.

Хэдэ-хэдэн оронуудай СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгые толгойлогшонор аэродром дээрэ байлсаба.

Аэродромой ниидэлгын талмай дээрэ хүндэтэ харуул жагсаалда табигдажа, Замбиин Республикын ба Советскэ Союзай гүрэнэй гимннүүд гүйсэдхэгдөө.

Үндэр тушаалта айлшание Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэд үдэшэлсэhэн байна. Нислэл хотын аэропорт ошоhон үйлсэнүүд хоёр ороной гүрэнэй тугуудаар ба амаршалгын транспарантнуудаар шэмэглэгдэhэн байба. Автомашинануудай кортежые мотоциклистнүүдэй хүндэтэ эскорт үдэшөө.

Кеннет Д. Каундатай хамта тэрээнтэй суг ябалсаhан Замбиин гүрэнэй ажал ябуулагшад Москваhаа мордоо.

(ТАСС).

РКП-гэй XI СЪЕЗДДЭ КПСС-эй ДЕЛЕГАЦИ ОШОБО

Румыниин Коммунис партиин Центральна Комитедэй уряалаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко түрүүтэй КПСС-эй делегаци Румыниин Коммунис партиин XI съездын хүдэлмэридэ хабаадахаяа ноябрийн 24-дэ Москваhаа Бухарест мордобо. Делегациин бүридэлдэ КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, Украинын КП-эйн ЦК-гай секретарь В. Е. Маланчук, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй СРР-дэхи элшэн сайд В. И. Дрозденко оролсоно.

Внуковска аэродром дээрэhээ нүхэд А. Я. Пельше, Б. Н. Пономарев, И. В. Капитонов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн П. А. Абрасимов, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн О. Б. Рахманин, КПСС-эй ЦК-гай хэрэгүүдые эрхилэгшын орлогшо М. И. Кушинов, КПСС-эй ЦК-гай таhагые даагшын орлогшо Г. А. Киселев болон КПСС-эй ЦК-гай харюусалгата бусад хүдэлмэрилэгшэд делегацине үдэшэhэн байна.

Тэрэшэлэн СРР-эй хэрэгүүдэй талаар СССР-тэхи саг зуурын этигэмжэтэ Г. Колц гэгшэ делегацие үдэшэлсөө.

(ТАСС).

КАРАКАЛПАГАЙ АССР-тэ ОКТЯБРИИН РЕВОЛЮЦИИН ОРДЕН БАРЮУЛАГДАБА

НУКУС. (ТАСС). Ноябриин 22-то Каракалпагай Автономито Совет Социалис Республикын туг дээрэ Ленинэй ба Арадуудай хани барисаанай орденуудтай зэргэлүүлэн, Октябриин Революциин орден хадагдаба. Республикын байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Каракалпагай АССР-эй ажалшадай коммунизм байгуулгада түйлаhан амжалтануудай түлөө республика энэ үндэр шагналда хүртэбэ.

Нукус хотодо Узбекистанай компартиин областной комитедэй ба республикын Верховно Соведэй баярай хамтын суглаан болоо. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюро хүндэлэлэй Президиумдэ түйлай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда hунгагдаа.

КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба Министрнүүдэй Соведэй үмэнэhөө, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй өөрынь нэрэhээ, Узбекистанай компартиин ЦК-гай, Узбегэй ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба Министрнүүдэй Соведэй үмэнэhөө КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Узбекистанай компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Ш. Р. Рашидов Каракалпагай АССР-эй алдарта ойтой ба орденоор шагнагдаhантай дашарамдуулан, республикын ажалшадые халуунаар амаршалаа.

Ш. Р. Рашидов Каракалпагай АССР-ые Октябриин Революциин орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые уншажа, нэрьемэ ехэ альга ташалган доро Эхэ оронойнгоо энэ үндэр шагналые республикын тугта хадаа.

Баярай суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэг тон ехэ баяр баясхалантайгаар баталан абаа.

ТҮЙЛАhАН АМЖАЛТАЯА УЛАМ АРЬБАДХАХА

СССР-эй эд хэрэглэгшэдэй кооперациин түлөөлэгшэдэй IX съезд

Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин 1970—1973 онуудай хүдэлмэриин дүнгүүд ба ниитэ-ажахын энэ хүсэ ехэтэ организациин саашанхи хүгжэлтэтэй холбоотой зорилгонууд СССР-эй эд хэрэглэгшэдэй кооперациин түлөөлэгшэдэй IX съезд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Тус съезд Москвагай Кремлиин ехэ ордон соо ноябрийн 22-то хүдэлмэреэ дүүргэhэн байна.

Съездын түгэсхэлэй заседани дээрэ эмхидхэлэй асуудалнууд харагдаа. Съездын делегадууд Центрсоюзай совет, правлени ба шалгалтын комиссие hунгаа. Центрсоюзай правлениин түрүүлэгшээр А. П. Климов, Центрсоюзай шалгалтын комиссиин түрүүлэгшээр В. А. Гудин hунгагдаба.

Съездын делегадууд КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ амаршалгын бэшэг ехэ баяр баясхалантайгаар баталан абаа.

(ТАСС).

ТАБИН ЖЭЛДЭ — СОЦИАЛИЗМЫН ЗАМААР

МОНГОЛОЙ АРАДАЙ РЕСПУБЛИКЫН 50 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

НАЙРАМДАЛ—ХАНИ БАРИСААН

Монголой олонитын үүсхэлээр 1947 ондо эмхидхэгдэһэн монгол-совет хани барисаанай бүлгэм (ОМСД) МНР-тэхи нитын эгээл томо эмхи болоно. МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, монгол-совет хани барисаанай Түбэй соведэй президиумэй түрүүлэгшэ С. Лувсан энэ бүлгэмэй ажал ябуулга тухай АПН-эй корреспондент А. Чернецкитэй хөөрэлдэхэдөө, иигэжэ хэлэбэ:

— МНР-эй 50 жэлэй ойн түүхэ хадаа совет ба монгол арадуудай хани барисаанай саг үргэлжын хүгжэлтын, тэрэнэй улам бэхижэлгын түүхэ болоно. Энэ хани барисаанай бэхижэлгэдэ монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй оруулһан хубита ямар гээшэб?

— Монголой Арадай-революционно партиин ударидалга доро энэ үе соо манай арад ороноо танигдахаар бэшэ хоторынь хубилган хүгжөөжэ, гээгдэнги мал ажалтай орон байһаниинь хүгжэн һалбаранги гүрэн болгоо. МНР-тэ үйлэдбэриин социалис ёһо бүрин илан мандаа, үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүд хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байна. Марксистско-ленинскэ үзэл сурталай үндэһэ һуури дээрэ манай общественна бүхы ажабайдал үндэһөөрөө хубилба. Социалис системын оронуудай дунда МНР бата бэхи һууритай болонхой.

Эдэ бүгэдэ амжалтанууд ба туйлалтануудаа Советскэ Союзтай хани барисаатай байһанһаа дулдыдана гэжэ бидэ үзэрнэбди. Монгол ба совет арадуудай хани барисаан удаан саг соо шалгагданхай. Энэ хани барисаан Халхын-Гол дээрэ болоһон байлдаанай үедэ сэрэгшэдэй адхаруулһан шуһаар бэхижүүлэгдээ, дэлхэйн хоёрдохи дайнай хатуу шэрүүн жэлнүүдтэ улам бэхижээ. МНР-тэхи социалис байгуулалтын амжалтатай хүгжэлтэдэ Советскэ Союзай аха дүү ёһоной туһаламжа ба дэмжэлгэ шиидхэхы удха шанартай болонхой.

Совет арадтай хани барисаагаа улам бэхижүүлхэ политика баримталан ябуулдаг манай партиин эдэбхитэй туһалагшань монгол-совет хани барисаанай бүлгэм болоно. Энэмнай МНР-тэхи эгээл томо олонитын эмхи гээшэ, ороной хүн зоной табанай нэгэ хубинь энэ эмхиин зэргэдэ жагсанхай. Хаанашье — предприяти ба хүдөө ажахын хамтаралнуудта, аймагууд ба сомонуудай түбүүдтэ, республикын город болон тосхонуудта — монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй гэшүүд пропагандистска ехэ ажал ябуулна. Тэдэнэр бүлгэмэй гэшүүн байһанаараа омогорхоно, баясана.

— Монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй ажал ябуулгын гол шэглэл ба формонь ямар гээшэб?

— Манай бүлгэм КПСС-эй болон Советскэ правительствын гадаадын ленинскэ политикые, манай арадуудай хоорондохи хани барисаанай ба харилсан туһалалсалгын үүргые, мүн Советскэ Союзай аха дүү ёһоной туһаламжын удхые арад зондоо тайлбарилан ойлгуулна, пролетарска интернационализмын үзэл сурталда үнэн сэхэ байхаар, марксизм-ленинизмдэ харша үзэл бодолдо эсэргүү тэмсэлшэд байхаар ажалшадые хүмүүжүүлнэ. Советскэ Союзай коммунис байгуулалтын ехэ ехэ туйлалтануудые — арадай ажахыда, наукада, техникэдэ, культурада туйлаһан туйлалтануудые олон түмэндэ ойлгуулхые, совет дүй дүршэлые МНР-тэ дэлгэрүүлхые хүсэнэ. Ород хэлэ шудалха шухала хэрэгые орон дотороо манай бүлгэм хүтэлбэрилдэг юм.

Монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй үүсхэлээр СССР-эй область, районуудай ба манай аймаг, сомонуудай, мүн министерствэнүүдэй, албан зургаануудай, научно-шэнжэлэлгын ба һуралсалай эмхи зургаануудай хоорондо бата бэхи харилсаа холбоон байгуулагдана. Имагтал тэрэнэй ашаар монгол арад совет ханинарайнгаа туйлалтануудтай танилсана бшуу. Совет арадай ехэ ехэ туйлалтанууд тушаа уулзалганууд, фестивальнууд, научна конференцинүүд, выставкэнүүд Монгол орондо үнгэргэгдэнэ.

— Аха дүү социалис оронуудай (НРБ, ВНР, ГДР, МНР, ПНР, ЧССР) Советскэ Союзтай хани барисаанай бүлгэмүүдэй түлөөлэгшэнэрэй уулзалга Улаан-Баатарта һаяхан болоо. Тэрэ уулзалга ОМСД-гэй түбэй соведээр зарлагдажа, МНРП-гэй III съездын болоһоор, мүн МНР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан байгаа. Энэ уулзалгын дүнгүүдые Та ямараар сэгнэнэбта?

— Энэ хадаа аха дүү оронуудай Советскэ Союзтай хани барисаанай бүлгэмүүдэй түлөөлэгшэнэрэй гурбадахи уулзалгань болоно. Совет ба немец нүхэдэй үүсхэлээр имэ уулзалганууд урдань болоһон юм. Тиимэһээ энэмнай һайн ёһо заншал болонхой? Улаан-Баатарта болоһон энэ хуралдаан марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын үндэһэ һуури дээрэ социалис оронуудай хоорондохи нэгэдэл ба харилсан туһалалсалгын улам бэхижэхэ хэрэгтэ шэнэ шата болоһон байна. Социалис байгуулалтын совет дүй дүршэл шудалалга ба тэрэниие дэлгэрүүлгэ, Советскэ Союзтай хани барисаан ба харилсан туһалалсалга хадаа социалис оронуудай саашадаа амжалтатай хүгжэлтын гол ёһонуудай нэгэниинь болоно гэжэ энэ уулзалгын үедэ дахин тэмдэглэгдэбэ.

— МНР-эй 50 жэлэй ойе һайндэрлэлгэ монгол ба совет арадуудай хоорондохи хани барисаанай бэхижэлгэдэ ямар нүлөөтэй байха гээшэб?

Монгол-совет хани барисаанай бэхижэлгэдэ энэ һайндэрэй удха шанар тон ехэ байха гэжэ ойлгонобди. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев түрүүтэй совет партийно-правительственна делегациин МНР-тэ ерэлгэ манай аха дүү арадуудай хоорондохи харилсаа холбооной хүгжэлтын түүхэдэ шэнэ хуудаһа нээхэ байна.

«Л. И. Брежнев түрүүтэй совет партийно-правительственна делегациин МНР-тэ ерэлгэ хадаа монгол коммунистнуудта, ороной бүхы ажалшадта монгол ба совет арадуудай хоорондохи улам бэхижэжэ, бүри гүнзэгы удхатай боложо байһан хани барисаанай толотомо гэршэ болохо байна» гээд Ю. Цеденбал хэлэһэн байгаа.

(АПН).

Монголой Арадай Республикын арад зон арадай засагай тогтоһоор 50 жэлэй ойдо бэлдэхэ зуураа, Эхэ оронойнгоо арадай ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ, хүн зоной һуудал байдал һайжаруулха хэрэгтэ айхабтар ехэ амжалта туйлаа. Арадай ажахын һалбари бүхэндэ тэдэнэр шэнэ онол арга үргэнөөр хэрэглэдэг болонхой.

— Совет ороной мэргэжэлтэд ба хүдэлмэришэдтэй суггаа хүдэлхэдөө, бидэнэр ажалай ёһотойл һургуули гаранабди, — гээд ажалшан бүхэн хөөрэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Түбэй аймагай холимол тэжээлэй завод соо: совет лаборантка Н. Сапонюк Ц. Раднаажамбалда дүй дүршэлөө дамжуулан үгэжэ байна.

МОНЦАМЭ—ТАСС-ай фото.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ

АМАРШАЛНАБ!

Монгол орон,
Монгол орон,
Магтан шамаяа
дууланаб.
Табин жэлэйш
Түгэс алхасаар
Шүлэглэн мүнөө
омогорхонob.
Үелэн нүхэсөөд,
Үни сагһаа
Совет арад —
монголнууд,
Солото һайхан
Хүгжэлтын замаар
Дүрөө нэгэдэн
алхалаал!
Табин жэл,
Табин жэл!
Тэмсэлэй дүлэн соо
үнгэрөө.
Харанхы мунхаг
Барга байдал
Зүүдэн боложо
мүнхэрөө...
Үй түмэн
хонин һүрэг,
Үерлэн долгилһон
тарян далай,
Асари ехэ заводууд—
Социалис замаар
Дабшан ябаһан
Монгол арадай
Ажалайнь соло,
Ажалайнь соло
энэл,
Монгол ороной
Табин жэл
Түргэн сагай
агшан зуур.
Табин жэлэйш
Алтан ойгоор
Амаршалан байгаа
шүлэгшэндэ,
Тунгалаг Тамирай
урадхал мэтээр,
Хүгжэлтынш дабшаса
һанагдана...
Монгол оронойм
Табин жэл!
Түүрэзн мүнөө
Солыеш дуудан,
Табин жэлэйш
Алтан ойгоор —
Амаршалнаб шамайгаа
Монгол орон!

ТОО, БАРИМТАНУУД

Арадай засагай үедэ Монгол ороной хүн зоной тоо 2 дахин олон болоо гэхэ гү, энэ 1974 оной январиин 1-дэ 1377,9 мянган хүн болод байгаа. Ороной гол ...эһэ яһатан халха-монголнуудһаа (70 процентһээ ...хинь) гадна МНР-тэ казахууд, буряадууд, тувинэнүүд болон бусад яһатан ...һуудаг юм.

* * *

МНР-эй хүн зоной хахаднь эхэнэрнүүд болоно. Ороной арадай ажахыда 90 мянган эхэнэр, тэрэ тоодо промышленностьда 37 процент, хүдөө ажахыда 51 процент эхэнэр хүдэлнэ. Арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй 56 процентнь, эрдэмтэдэй 30 процентнь эхэнэрнүүд болоно.

* * *

МНР-эй хүн зоной 60 процентнь 30 наһанһаа доошо залуушуул болоно. Республикын промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэдэй 80 процентнь залуу хүбүүд, басагад юм.

* * *

Мүнөө Монгол ороной дүрбэдэхи хүн бүхэниинь һурана. 1973 ондо МНР-эй һуралсалай газарнуудта 326,4 мянган хүн һуража байгаа. Тэдэнэй 274,5 мянганиинь юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудта, техническэ мэргэжэл олгохо училищинуудта 11,6 мянган, техникумүүдтэ — 11,3 мянган, дээдэ һургуулинуудта — 10,1 мянган хүн һурана.

* * *

Национальна кадрнуудые бэлдэхэ хэрэгтэнь МНР-тэ Советскэ Союз ба социалис бусад оронууд ехэ туһа хүргэнэ. СССР-эй дээдэ ба тусхай дунда һургуулинуудые 15 мянга шахуу монгол хүбүүд, басагад дүүргэжэ гараа. Советскэ Союзда Монголой эрдэмэй 300 доктор болон кандидат бэлдэгдээ. СССР-эй профтехучилищинуудта Монголой 8 мянган хүн һуралсажа гараа.

МАНАЙ АЙМАГ 1974 ОНДО

МНРП-гэй XVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, табадахи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ хараалагдаһан түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхын тула манай Сэлэнгын аймагай ажалшад орон дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, зориг түгэлдэр ажаллажа байна. Аймагай ажахынуудай адууһа малай тоо толгой энэ жэлдэ нёдондонойхиһоо 3 процентээр олошоржо, 400 мянга гаран болоо. Таряалангай талмай 6,5 процентээр үргэдхэгдөө.

1974 ондо аймагай хүдөө ажахын хамтаралнуудта, госхозуудта хамтадаа 150 мянга гаран тонно үбһэн бэлэдхэгдээ, түрэндэ ороoһо таряа тушааха даабари сүм бэелүүлэгдээ. Нийтын адууһа малда хэдэн шэнэ байра түхеэрэгдэһэн байна. Малһаа абтадаг ашаг шэмэ нилээд дээшэлээ, байгша ондо гүрэндэ мяха, нооһо, һү худалдаха даабари үлүүлэгдэхээр багсаагдана.

Промышленна предприятинуудай үйлэдбэриин хүсэ шадалые үрэ ехэтэйгээр ашагладаг болохо асуудалда тон ехэ анхарал хандуулагдана. Ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлүүлжэ шадаһанай ашаар 1973 онойхитой сасуулан харахада, энэ жэлдэ промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 7,9 процентээр ехэ болгогдохоор хараалагдана. Байгша оной түрүүшын гурбан кварталай даабариие предприятинуудай ажалшад амжалтатайгаар бэелүүлжэ шадаа һэн.

1974 ондо аймаг доторнай нилээд ехэ барилга хэгдэбэ. Аймагай түб Сүхэ-Баатар хотодо модо болбосоруулха завод, номой магазин, трактор заһабарилха мастерской, үүлтэртэ фермын байра, клуб, хэдэн улаан булан баригдажа, ашаглалгада оруулагдаба. Дархан, Сүхэ-Баатар хотонуудые холбоһон автомашинын харгы асфальтаар сүм хушагдаа. Эдэ бүхы барилгануудта СССР-эй ажалшад аха дүүгэй ехэ туһаламжа хүргэһэн байха юм.

Аймаг доторнай ашаа шэрэлгэ нёдондонойхиһоо 3,5 процентээр ехэ болоо. Телефонуудай тоо 9 процентээр, радиогой — 3,9 процентээр олошороо. Ажалшадай һара бүриин салин хүлһэн улам нэмэжэ, социальна тэдхэмжын фонд нёдондонойхиһоо 10 процентээр ехэ болобо. Худалдаа наймаанай эд бараанай эрьесэ 1973 онойхиһоо 5,3 процентээр ехэ болохоор багсаагдана. Аймагай юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудта, техническэ мэргэжэл олгохо училищинуудта, техникумүүдтэ 10 мянга гаран эдир наһатан эрдэм номдо һуража байнхай.

Соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд улам олошорно. Библиотекэнүүдэй номой жаса үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 36,3 процентээр ехэ болоо. Ажалшадые киногоор хангалга нилээд һайжараа. Больницануудта оронгуудай тоо олошоруулха даабари бэелүүлэгдээ.

Манай аймагай ажалшадай байгша ондо туйлаһан эдэ амжалтанууд Советскэ Союзай ажалшадай аха дүүгэй айхабтар ехэ туһаламжатай сэхэ холбоотой гэжэ бидэ мэдэрнэбди. Дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис ороной техническэ туһаламжатайгаар мүнөө аймагтамнай үйлэдбэриин, соёлой, бусад хэдэн шэнэ объектнүүд бодхоогдожо байна.

Манай хүршэ Буряадай АССР-эй ажалшад бидэндэ жэл бүри ехэ туһа хүргэдэг юм. Тэдэнэй туһаламжаар аймагай түбтэ кинотеатр, номой магазин баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа. Буряад оронһоо хэдэн арбаад тракторист, комбайнер манай уряалаар ерэжэ, ургаса хуряалгада сэгнэшэгүй ехэ туһа хүргэнэ. Тэдэнэй бүтээсэ ехэтэй, оролдосотой һайн ажал аймагаймнай ажалшадай техническэ мэдэсые улам үргэдхэнэ, хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэл бүри дээшэлүүлжэ, ажалшадые шэнэ амжалтада зоригжуулна.

А. ЦЭРЭНДАВАА,
Сэлэнгын аймагай арадай депутадуудай Хуралай гүйсэдхэхэ захиргаанай түрүүлэгшэ, МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай депутат.

Сүхэ-Баатар хото.

Монголой Арадай Республикын ба Буряадай АССР-эй Зэдын, Захааминай, Сэлэнгын болон Хяагтын аймагуудай ажалшадай хоорондо үни удаанай бата бэхи хани барисаан байгуулагданхай. Хүршэ аймагуудай ажалшад бэе бэедээ айлшалалсажа, ажалайнгаа дүй дүршэлые халан абалсадаг заншалтай. Илангаяа ургаса хуряалгын үедэ Совет ороной механизаторнууд монгол ханинартаа ехэ туһа хүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: СССР-һээ таряа хуряалгада туһалхаяа ерэһэн комбайнер Дмитрий Иванович Бянов МНР-эй Булганай аймагай Зэлтэрын госхозой бригадир Д. Дамчатай хөөрэлдэжэ байна.

Ж. БУЯНХИШИГЭЙ фото.

АЖАЛШАДАЙ ЕХЭ АМЖАЛТА

Монголой Арадай-революционно партиин түүхэтэ III съездын болоһоор, мүн Монголой Арадай Республикын тогтоһоор алдарта 50 жэлэй ...е монгол арад өөһэдынгөө ханинартай — Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай арад зонтой хамта баяр баясхалантайгаар, ...дэбжэлтын оршон байдалда тэмдэглэжэ байна. Монголой арад түмэн үнгэрһэн 50 жэлэй турша соо МНРП-гэй хүтэлбэри доро Совет ороной аха дүүгэй туһаламжатайгаар Эхэ оронойнгоо хүдөө ажахые, промышленна үйлэдбэриие ...дан түргэнөөр хүгжөөжэ, орон дотороо эрдэм наука, ...л культура үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, социалис гүрэн болгожо шадаһан байха юм. Манай ороной хүдөө ажахын үйлэдбэриин социалис харилсаан бүрин илажа, ажалшан малшадай ажабайдал бүри һайжаржа байна.

Манай Булганай аймагай ажалшад МНРП-гэй XVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, табадахи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ муу бэшэ амжалтануудые туйлажа, түүхэтэ энэ һайндэрөө угтаба. Аймагай предприятинуудай хүдэлмэришэдэй, хүдөөгэй малшад ба таряашадай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Үйлэдбэриин талмайе үрэ ехэтэйгээр ашаглажа, элирүүлэгдэһэн арга боломжонуудаа гүйсэдөөр хэрэглэжэ шадаһанай ашаар аймагай предприятинуудай коллективүүд нёдондонойхитой сасуулжа харахада, үйлэдбэриин хэмжээе энэ жэлдэ 17,2 процентээр нэмээжэ, ажалай бүтээсые 6,3 процентээр дээшэлүүлхээр багсаагдана. Нэмээгдэһэн үйлэдбэриин хэмжээнэй 90 гаран процентнь имагтал ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар туйлагдаха юм.

Хүдөө ажахын хамтарал болон госхозуудай хүдэлмэрилэгшэд байгша ондо 382 мянган түл абажа, адууһа малайнгаа тоо толгой улам олошоруулаа. Үхэр малай гарзалалга нёдондонойхиһоо эрид доошолоо. Түрүүн тооложо үзэһэнэй ёһоор, аймаг дотор адууһа малай тоо толгой олошоруулга табадахи табан жэлэй түсэб 50 мянган толгойгоор үлүүлэгдэхээр хараалагдана. Аймагай ажахынууд энэ ондо мал ажалай продукци гүрэндэ худалдаха даабарияа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

Мал ажал эрхилэлгын материальна бааза, адууһа малай үүлтэр һайжаруулха талаар аймаг дотор горитой ажал ябуулагдана. Энэ зундаа хүдөө ажахын хамтарал болон госхозуудта 70 мянга гаран тонно үбһэн бэлэдхэгдээ. Тус тустаа 250—300 толгой малай багтаамжатай 113 дал баригдаа, тиихэдэ 35 шэнэ худаг малтагдаа.

Манай аймаг дотор арадай гэгээрэл, элүүрые хамгаалга, соёл культура хүгжөөхэ талаар һүүлэй үедэ ехэ хубилалтанууд болоо. Шэнэ һургуули болон клубууд нээгдэнэ.

Оронноймнай хүн зон ехэ баяраа ёһолон тэмдэглэхэ зуураа, туйлаһан амжалтануудаа аха дүү социалис оронуудай туһаламжатай холбон үзэдэг заншалтай болонхой. Монгол арадай эрхим хани Советскэ Союз оронноймнай хүгжэн һалбаралгада аха дүү ёһоной айхабтар ехэ туһаламжа хүргөө; хүргэжэшье байһаар, саашадаашье хүргэхөөр бэлэн гэжэ бидэ һайса ойлгонобди. Аймаг доторнай «Эрдэнитэ» гэжэ ашагта малтамалай уурхайн барилга эхилэнхэй. Энэ тон шухала удха шанартай барилгада СССР-эй барилгашад эдэбхитэйгээр хабаадана. Энэ уурхайн барилгатай дашарамдуулан, 170 километр түмэр харгы, 190 километр автомобильна харгы шэнээр баригдаха юм.

Уурхайда дүтэхэнэ социалис шэнэ хото урган бодохо байна. Энэмнай совет арадай ехэ туһаламжын үшөө нэгэ гэршэ болоно бшуу. «Эрдэнитэ» уурхайн барилгын эхилһэн ушарые Булганай аймагай ажалшад ехэ баяр баясхалантайгаар угтаа. Ушарынь юуб гэбэл, тэрэ уурхайн ашаглалгада оруулагдахада, аймагай экономико ба культурын хүгжэлтэдэ горитой ехэ хубилалта болохо байна бшуу.

Булганай аймаг Монголой Арадай Республикын хойто зүгтэ Буряадай АССР-эй Зэдын, Захааминай аймагуудтай хилэ хадхан оршодог юм. Эдэ аймагуудай, мүн манай аймагай ажалшадай хоорондо бата бэхи холбоо барисаан байгуулагдажа, бүри бэхижэжэ, гүнзэгы удхатай боложо байна.

Советскэ Союзай ажалшадтай табяад жэлэй саада тээ байгуулагдаһан аха дүүгэй нангин хани барисаае манай арад зон нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтээр хамгаалжа, тэрэниие улам бэхижүүлхын, хүгжөөхын түлөө оролдожо байдаг юм. Буряадай АССР-эй Захааминай, Зэдын аймагуудай, мүн манай Булганай аймагай ажалшадай хоорондохи хани барисаанай улам саашадаа үргэдхэхэ, бэхижэхэ байһанда бидэнэр бата этигэнэбди.

Манай ороной арад түмэнэй алдарта һайндэртэ хабаадалсахаяа Л. И. Брежнев түрүүтэй совет партийно-правительственна делегациин Улаан-Баатарта ерэһэн ушарые аймагаймнай ажалшад ехэ баяр баясхалантайгаар угтаа.

М. ГҮЛГӨӨ,
Булганай аймагай арадай депутадуудай Хуралай гүйсэдхэхэ захиргаанай түрүүлэгшэ.

Булган хото.

Байгша ондо МНР-эй нислэл Улаан-Баатар хотын 1500 гэр бүлэ шэнэ байрада түбхинэхөөр хараалагдана. Монгол ороной гол хото жэлһээ жэлдэ һалбаран хүгжэжэ байнхай. һүүлэй 20 жэлэй туршада Улаан-Баатарай хүн зоной тоо 5 дахин олон болоо. Мүнөө Улаан-Баатар хотодо 600 мянган дүрбэлжэн метр эдбосон түхэлтэй гэр байра бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Монголой нислэл хотын түб.

ТАСС-ай фотохронико.

ТОО, БАРИМТАНУУД

МНР-эй ажалшадай һуудал байдал жэл бүри һайжаржа байна. 1960 онойхитой жэшээлжэ харахада, 1973 ондо ороной национальна доход 1,6 дахин ехэ болоһон байгаа. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада орон дотор 330 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра ашаглалгада оруулагдаа.

* * *

МНР-тэ түлишын-энергетическэ, модо болбосоруулгын, ашагта малтамалай, хүнгэн, эдеэ хоолой, полиграфическа болон барилгын материалнуудай промышленность һайнаар хүгжэнхэй. Монголой промышленность нитын продукциин бүхы хэмжээнэй гурбанай нэгэ хубине, национальна доходой табанай нэгэ хубине үгэнэ.

* * *

МНР-тэ һүүлэй 50 жэлэй турша соо СССР-эй туһаламжаар промышленна, хүдөө ажахын ба культурно-ажаһуудалай 450 объект баригдаһан байна.

Хэрбээ хорёод онуудай эхиндэ Монголой ори ганса шахтаһаа жэл соо 900 тонно шулуун нүүрһэн абтадаг байгаа һаа, мүнөө МНР-эй хүн бүхэндэ абажа харахада, жэл соо 1630 килограмм шулуун нүүрһэн малтагдан абтана.

* * *

1921 ондо Монгол орондо ори ганса электростанци байһан һаа, мүнөө 630 электростанцитай болонхой.

(АПН).

МҮНӨӨ ҺАЙН АЖАҺУУНАБДИ

Өөрынгөө түрэл нютаг Аршаантада һүни ерээ һэм. Һарын гэрэлдэ хаданууд бүрүүлхэнээр харагдаа, электрын фонарьнууд гэрнүүд болон харгы гэрэлтүүлжэ байгаа.

Дүшэн жэлэй саада тээ эндэ, оронноймнай хойто зүгтэхи, харанхы балар нютагта ламанар контреволюционно восстани үүдхэһэн юм. Тэдэнэр кооперативна барилгануудые галдаа, хүдөөгэй эмхи зургаануудые һуйдхөө, арадай засагай эдэбхитэдые хюдан аладаг байгаа. Эндэхи дасангай эзэнэй захиралтаар минии мүнөө ерэһэн Һонгиното дабаанай харгые шулуугаар хааһан юм. Тиигэжэ «муу муухай хэрэг ба үзэл бодолой» эндэ ерэхые болюулха гэжэ ламанар бодоһон байгаа бшуу.

Тэрэ дасангай һуури дээрэ мүнөө шэнэ тосхон урган бодоо, тэрэнэй галнууд шэнэ сагай һүлдэ болон һүниндөө яларан толорно. Эндэхи улад зон өөһэдынгөө хүдөө ажахын хамтаралые «Красная звезда» гээд дэмы нэрлээгүй ёһотой.

Үглөөдэрынь эртүүр бодоо һэм. Эндэхи хүнүүд ажалдаа ярана. Харгы дээрэ хүлгөөтэй — автомашинанууд, мотоциклнууд, моритой хүнүүд хойно хойноһоо субана. Хүдөө ажахын хамтаралай правленидэ дүтэлжэ ябахадамнай, тэрэнэй хажуудахи аэродром дээрэ самолет буужа байгаа һэн.

24 жэлэй саада тээ эндэхи эхин һургуулиин багшаар хүдэлжэ байхадаа, нимэ һонирхолтой нэгэ хөөрэлдөө шагнаһанаа мартадаггүйб. Аймагай түбэй түлөөлэгшэ суглаан дээрэ иигэжэ хэлэһэн юм: «Хэдэн жэлэй үнгэрөөд байхада, танай сомондо машина олон болохо даа». Шагнажа байһан хүнүүд үнэншөөгүй... Урдань морёор зөөгдэжэ байһан почто мүнөө самолёдоор асарагдана; автомобиль болон бусад машинанууд айлнуудай үдэр бүриин хэрэглэмжэдэ оронхой.

Урзанда жэл губиин нэгэ аймагта ошоод ябахадаа, «Ява» мотоциклаар һүрэг тэмээ адуулжа ябаһан хүниие хараа һэм. Хүдөө ажахын хамтаралай түбтэ хүрэжэ ошоод, тэрэнэй түрүүлэгшэһээ иигэжэ асуубаб:

— Танай тосхондо мотоциклнууд олон гү?

Тэрэ иигэжэ харюусаа:
— Нэгэ зуун арба.

Үнгэрһэн энэ хоёр жэл соо тэрэ хамтаралда хэды шэнэ мотоцикл абтааб, мэдэхын аргагүй. Монголой ажалшад мотоциклда дуратай гэжэ ойлгогдоһоор үнинэй. Хангай хадын хормойдо оршодог минии нютагта мүнөө 70 гаран мотоцикл бии.

«Красная звезда» гэжэ хамтаралай мүндэлһэн жэл тэндэ оройдоо 36 хүн хүдэлдэг байһан юм. 8 мянган түхэриг тэрэнэй гол капиталынь байгаа. «Красная звезда» хамтарал мүнөө томо ажахы болонхой: 60 мянга гаран адууһа малтай, жэлэйнь олзо доход 3 миллион үлүүтэй түхэриг болоно. Жэл бүри 5 мянган гектар таряаланда шэниисэ, ешмээн тариграна. Газар таряаланһаа бүхы олзо доходойнгоо 40 процентые энэ ажахы абана.

— Бидэнэр мүнөө һайн ажаһуунабди! Һайнаар ажаллаа һаа, салин хүлһэн ехэ байха. Он жэлэй үнгэрхэ тума шэнэ олон гэр бодхоогдоно!—Эдэ үгэнүүдые эжыһээ, нютагайнгаа олон хүнһөө дуулааб.

Л. ЧОИЖИЛСУРЭН,
монгол журналист.
(АПН).

Улаан-Баатар.

МОНГОЛОЙ АРАДАЙ РЕСПУБЛИКЫН 50 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ШАЛГАРАН БАТАЖАҺАН ХАНИ НҮХЭСЭЛ

Советскэ Союзай, Монголой Арадай Республикын олониитын хоорондохи аха дүү ёһоной харилсаан, холбоо барисаан ямараар хүгжэнэб? — гэһэн асуудалтайгаар ТАСС-ай корреспондент совет-монгол хани барисаанай бүлгэмэй Түбэй правлениин түрүүлэгшэ, Советскэ Союзай Герой, МНР-эй Герой В. Б. ГОРБАТКОДО хандаба.

Агуухэ Октябриин 57 жэлэй ойн һайндэрлэгдэһэнэй һүүлээр МНР-эй алтан ойе тэмдэглэхэеэ байһамнай гүнзэгы удхатай, ехэ дэмбэрэлтэй. Россин пролетариадай удаа дарлалта мүлжэлгын гэнжэһээ мултарһан монгол арад шэнэ байдал байгуулгын замда түрүүлэн гараа һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо МНР-эй ажалшад, эдэнэй дайшалхы манлай — МНРП совет арадтай, ленинскэ партитай ээм ээмээ ниилүүлэн дабшана.

Манай хоёр арадай хани барисаан бодото хэрэгүүдһээ, амжалта туйлалтануудһаа эшэ үндэһэтэй, байлдаануудай газарта туршагдан шалгагданхай. Фашизмда эсэргүү дайнай жэлнүүдтэ монгол ханинарайнгаа «Революционно Монгол орон» гэжэ танкова колонно, «Монголой ажалшан» гэһэн авиаэскадрили эмхидхэхэ мүнгэ суглуулһыень совет хүнүүд хэзээдэшье мартахагүй. Энэ авиаэскадрили Смоленщинэдэ тулалдажа ороод, Берлиндэ дайсанаа даража, даагаа һүүлдэһэн юм.

Советскэ Союзай туһаламжаар эртэ урдын түүхэтэй Монгол ороной үргэн һайхан газар дээрэ хэдэн арбаад промышленна предприяти, арадай ажахын бусад үйлэдбэри бодхоогдоо. Манай харилсаа холбоон саг үргэлжэ урган дэбжэнэ. Мүнөө совет 80 эмхи Монголой Арадай Республикада зорюулжа, ажахын ба соёлой элдэб проект зохёоно, 16 министерство, албан зургаан Монголой тус тус эмхинүүдтэй харилсаа холбоо тогтоохо тухай хэлсээ баталанхай юм. Ашагта малтамал шанаржуулха «Эрдэнэт» гэжэ комбинадые хамтааран бариха, «Совмонголцветмет» гэжэ совет-монгол хамтын нэгэдэл эмхидхэн байгуулха тухай хэлсээндэ гар табилга хоёр ороной хоорондохи харилсаа холбооной улам хүгжэжэ байһые элирхэйлэн гэршэлнэ.

Арадай засагта Монгол оронтой аха дүүгэй харилсаагаа бэхижүүлгэдэ Совет-монгол хани барисаанай бүлгэм ехэ туһа хүргэнэ. 2 мянга гаран ехэ ехэ предприяти, колхоз, совхоз, соёлой ба научна эмхи зургаан, дээдэ болон дунда һургуули манай бүлгэмэй хамтын гэшүүд болонхой. Эдэнэр монгол-совет хани барисаанай бүлгэмтэй бата холбоотой, тэрэнэй эдэбхитэй ажал ябуулгые үндэрөөр сэгнэдэг. Совет арадай ажабайдал тухай, эдэнэй туйлаһан амжалтанууд тухай Монголой хүн зон ехэ, багын илгаагүй һайн мэдэхэ. Хоёрдохи монгол хүнэй ород хэлэ шудалдаг, энэ хэлэн дээрэ хөөрэлдэдэг байһандань туе бүлгэм ехэ габьяатай.

СССР-тэ амжалтатайгаар үнгэргэгдэдэг совет-монгол хани барисаанай һара монгол ханинартаа совет хүнүүдэй аха дүү ёһоор хандадаг, хүндэлдэг байһыень элирхэйлэн гэршэлнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй Совет партийно-правительственна делегациин хабаадахаа байһан ушар МНР-эй ойн баярай һайндэрые онсо удха шанартай болгохо байха. Энэ хөөрэлдөөн, аха дүү ороной ажалшадтай уулзалганууд манай хоёр арадай али алинда ашатай туһатай харилсаа холбооной түүхэдэ шэнэ хуудаһа бэшэхэ, эдэнэй бүхы холбоо барисаае саашадань бэхижүүлгэдэ шухала туһа хүргэхэ гээд совет хүнүүд батаар этигэн найдана.

(ТАСС).

ЭРДЭМЭЙ ГУЛАМТА

Булган хотын зүүн-хойто зүгтэ гурбан дабхар томо сагаан байшан холоһоо ербын харагдажа байдаг. Энэмнай Сибириин суута партизан П. Е. Щетинкинэй нэрэмжэтэ дунда һургуулиин байшан гээшэ.

Энэ һургуули 1925 ондо нээгдэһэн юм. Тиихэдэ оройдоол хоёр класстай энэ һургуулида хоёр багша хүдэлжэ, 40 үхибүүд һурадаг байгаа. Тэрэ үедэ һургуулиин баазашье гэхэ юумэн үгы һааб даа. Һурагшадыень «арадай партиин үхибүүд» гээд эндэхи зон нэрлэдэг байһан юм.

Манай парти болон правительство арадай гэгээрэлдэ үдэр бүриин айхабтар ехэ анхарал хандуулжа байдаг. 1937 ондо һургуулимнай гүйсэд бэшэ дунда, 1949 ондо дунда һургуули болгогдоо. Булганай дунда һургуули дүүргэһэн шабинар мүнөө аймагай арадай ажахын, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй 70 гаран процентнь болоо. Мүнөө энэ һургуулида 50 гаран багша ба хүмүүжүүлэгшэ хүдэлжэ, 1400-гаад үхибүүн һурана.

Энэ һургуули дүүргэгшэдэй дундаһаа түрэл орон доторoo мэдээжэ хүнүүд урган гаранхай. МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй секретарь Ц. Готов, генерал-полковник Ж. Һагвасурэн, республикын геологиин министр М. Пэлжээ, эрдэмтэд Бадам, Банзрагч, Шагдар, уран зохёолшод Ж. Дашдондог, Ж. Шагдар, спортын мастернууд Л. Цэнд, Л. Дашням, Г. Дава-Сүрэн, Б. Энхбаатар, врач Д. Дагва болон бусад олон мэдээжэ хүнүүд манай һургуулида һуража гараһан юм.

Һургуулиимнай материальна бааза жэлһээ жэлдэ һайжаржа байна. Мүнөө 20 гаран һайн түхеэрэлгэтэй класс-кабинет бии, һурагшадай хэшээлнүүд кабинедэй гуримаар үнгэргэгдэнэ.

Манай һургуулиин багшанар, шабинар, аймагаймнай олониитэ эрдэмэй энэ гуламтын эмхидхэгдэһээр 50 жэлэй ойдо бэлдэжэ байна. Ерэхэ жэл гүйсэхэ энэ һайндэрые манай һургуулиин багшанарай, хүмүүжүүлэгшэдэй коллектив һуралсалай болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэри бүри һайжаруулжа угтаха зорилготой.

Б. ОЙДОВ,
Булганай дунда һургуулиин багша.

ХИЛЫН СААНАҺАА
телефон·телеграф·радио

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ?

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй США-гай Президент Дж. Фордтой Владивосток шадар уулзаһан тухай мэдээсэлнүүдые дэлхэйн хэблэл үргэнөөр толилно.

Владивосток шадар болоһон уулзалга, хөөрэлдөөнүүд үгэеэ ойлголсохо, гиин шахардуу шанга байдал һуларуулха хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэхэ байна гээд «Нью-Йорк таймс» газетэ бэшэнэ. Советскэ Союзай бэелүүлжэ байһан шахардуу шанга байдал һуларуулха политика амжалтатай гээд газетэ бэшэнэ. Президент Дж. Фордын СССР-тэ ошожо, хөөрэлдөөнүүдые хэхэ гэһэн шиидхэбэри Москватай харилсаагаа һайжаруулха хэрэгтэ Вашингтоной анхаралаа ехээр хандуулдаг байһые элирхэйлэн гэршэлнэ гэжэ газетэ тэмдэглэнэ.

Һанамжаяа хэлсэхын тула Л. И. Брежневэй, Дж. Фордын Владивосток шадар уулзалга — «Вашингтон пост» газетын гол темэ болоно. Эдэ хөөрэлдөөнүүд уласхоорондын гол шухала асуудалнуудые шиидхэхэдэ нүлөөлхэ байна гээд газетэ бэшэнэ.

Советскэ Союзай, Холбоото Штадуудай хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалга гансал СССР-эй, США-гай арадуудые һонирхуулна бэшэ гэжэ Болгариин «Отечествен фронт» газетэ тэмдэглэнэ. «Энэ уулзалга бүхы дэлхэйн арад зоной гол анхаралда байһаар. Ушарынь юуб гэбэл, саашадаа совет-американ харилсаанай һайжаралгаһаа дэлхэй дээрэхи политическэ оршон байдал дулдыдаха бшуу», — гэжэ Болгариин газетэ мэдээсэнэ.

«КПСС-эй XXIV съезд дээрэ һайшаагдан абтаһан эб найрамдалта программын олон дүримүүд бодото байдалда бэелүүлэгдэжэ байна, — гээд, Польшын «Глос працы» газетэ бэшэнэ. — Советскэ Союзай ба бусад социалис гүрэнүүдэй хамтын хүсэлэл оролдолгын ашаар уласхоорондын хүшэр бэрхэшээлтэй хэдэ хэдэн асуудалнууд гуримшуулан шиидхэгдэжэ, уласхооронднын шахардуу шанга байдал нилээд һуларуулаа».

«СССР-эй ба США-гай хоорондохи харилсаанай үргэдэлгэ хоёр талада ашатай туһатай байхаһаа гадна, уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулжа байна», — гэжэ Парижай «Юманите» газетэ бэшэнэ.

Палестин арадай өөһэдөө өөһэдыгөө тодорхойлхо, национальна бэеэ дааһан байдалтай байха эрхыень баталһан тогтоол ООН-ой Генеральна Ассамблей дээрэ абтаа. Энээн тухай материалнуудые гадаадын хэблэл дэлгэрэнгыгээр толилно.

(ТАСС).

ВАШИНГТОН

Шахардуу шанга байдал һуларуулна

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй США-гай Президент Дж. Фордтой Владивосток шадар уулзажа, хэһэн хөөрэлдөөнүүдынь имагтал совет-американ харилсаае һайжаруулха бэшэ, харин уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулха арга олгохо байна.

Манай хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо хэгдэһэн хөөрэлдөөнүүд шахардуу шанга байдал һуларуулха политикаяа СССР-эй США-гай үргэлжэлүүлхэ хүсэлэнтэй байһыень элирхэйлэн гэршэлнэ гэжэ американ элитэ мэдээжэ конгрессмен П. Фрелингхизен мэдүүлээ. Президентын хани ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ошолго Холбоото Штадуудай СССР-тэй харилсаагаа һайжаруулха хүсэлэнтэй байһыень гэршэлнэ гэжэ тэрэ ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө тэмдэглэбэ.

Урда урдын хөөрэлдөөнүүдэй ашаар манай хоёр ороной хоорондо шухала хэлсээнүүд баталагдаһан байна. Гэбэшье энэ талаар бүхы аргаяа хэрэглээдүйбди. Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгаяа саашадань хизаарлаха талаар үшөө ехэ юумэн хэгдэжэ шадаха гээд П. Фрелингхизен найдажа байһанаа мэдүүлээ.

Советскэ Союзтай харилсаа холбоогоо һайжаруулжа, али алиндань ашатай туһатай холбоо барисаае бэхижүүлхын тула правительствын гаргадаг хүсэлэл оролдолгые американ арад дэмжэнэ гэжэ конгрессмен тэмдэглэбэ.

Советскэ Союзай, США-гай хоорондохи харилсаае һайжаруулха политика совет-американ холбооной элдэб һалбаринуудта һайнаар нүлөөлхэ байна гэжэ США-гай гэр байра бариха, хото городуудые хүгжөөхэ министр Дж. Линн мэдүүлээ.

ВАШИНГТОН

ШУХАЛА ШИИДХЭБЭРИ

ТАСС

Худалдаа наймаанай реформо хэхэ тухай хуулиин проектые сенадтахи финансын комисси хахад жэл үлүүтэй соо хаража үзөөд, һайшаан абаба. Советскэ Союзтай худалдаа наймаагаа һайжаруулха шухала гэжэ энэ хуулиин проект дотор хэлэгдэнэ. Гэхэ зуура, тус асуудалаар гүрэнэй секретарь Г. Киссинджерэй тусхай мэдүүлгэ хэтэр, хуулиин проектые эсэслэн зүбшэн хэлсэнгүй, баталангүй байха гэжэ комисси сенадта һанамжалба.

Гүрэнэй секретарь байгша оной март һарада комиссиин гэшүүдэй үмэнэ үгэ хэлэхэдээ, правительствын хараа бодолые элирхэйлэн мэдүүлээ һэн. Американ-совет худалдаа наймаанай-экономическа харилсаае һайжаруулга СССР-эй ба США-гай хоорондохи бүхы харилсаанда шухала үүргэ дүүргэхэ байха гэжэ Г. Киссинджер тиихэдэ мэдүүлһэн юм. Энэнь уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулгада ехэ нүлөө үзүүлхэ байна.

УЛААН-БААТАР

МОНГОЛ: хани барисаагаараа омогорхонобди

ТАСС

Монгол арадай ехэ, үнэн сэхэ хани нүхэр Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр МНР-тэ ерэлгэ манай орондо, Азида ба бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлгэдэ, манай оронуудай хоорондохи аха дүү ёһоной харилсаае хүгжөөлгэдэ туйлай ехэ үүргэ дүүргэхэ байна гэжэ эрдэмэй доктор Ч. Дамдинсурэн мэдүүлээ. Социалис туйлалтануудые хамгаалхын түлөө байлдаачуудта шуһаяа адхан, амгалан байдал байгуулгада шэн габьяата ажалаараа батадхан бэхижүүлһэн хани барисаатай байһаараа монгол арад омогорхон баясана гэжэ тэрэ хэлэбэ. «Манай хани барисаан үдэрһөө үдэртэ улам хүгжэн бэхижэхэл!» — гэжэ бидэ хэлэнэбди.

МНРП-гэй III съездын болоһоор, МНР-эй тогтоогдоһоор 50 жэлэй ойн һайндэртэ хабаадахаяа КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев түрүүтэй совет партийно-правительственна делегациин ерэхэеэ байһыень МНР-эй арадай интеллигенци республикынгаа ажалшадтай хамта халуунаар амаршалжа байна.

Монгол арад олон зуун жэлэй үгытэй тулюур, гэгдэнги байдалаа усадхан зайсуулжа, түхэл маягаараа национальна, удхаараа социалис шэнэ соёл культура байгуулаа гэжэ МНРП-гэй ЦК-гай секретарь Д. Чимиддорж ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ. Марксистско-ленинскэ үзэл сурталаар хүтэлбэрилэгдэн, монгол арад урагшаа дабшажа ябана. МНР-эй арад зон бултадаа үзэг бэшэгтэй болоо. Мүнөө орон дотор дүрбэдэхи хүн бүхэн һурана. Социалис байгуулалтада туйлай ехэ үүргэ дүүргэдэг национальна интеллигенци урган гараа.

Арадай засагай жэлнүүдтэ Арадай Монголой 15 мянга шахуу мэргэжэлтэ Советскэ Союзай 150 дээдэ һургуули дүүргэһэн байна.

Монгол, совет арадууд хэр угһаа хойшо бата бэхи хани барисаатай, харилсаа холбоотой юм. Социализм, коммунизм байдал байгуулха гэһэн ниитэ уг зорилгоороо хүтэлбэрилэгдэн, урагшаа дабшажа ябанабди гээд МНРП-гэй ЦК-гай секретарь тэмдэглээ.

ГРЕЦИДЭ олон тоото демонстраци болон митингнүүдтэ хабаадагшад хунтын гэмтэ хэрэгүүдэй түлөө харюусалгатай хүнүүдые хэһээхые, ороной үмэнэ байһан гол шухала социальна, политическэ болон экономическэ зорилгонуудые шиидхэхые эрилтэ табина.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: демонстрантнууд Афинада.

ТАСС-ай фотохронико.

ВАШИНГТОН

Транспортые хүгжөөхэ

ТАСС

Хотын ниитын транспорт хүгжөөлгэдэ федеральна туһа хүргэхэ тухай хуулиин проектые правителсьтво бэлэдхэжэ, американ ехэ ехэ хото городуудай мэрнүүд тэрэниие үргэнөөр һайшаан дэмжэһэн байгаа. Энэ хуулиин проектые США-гай конгрессэй сенат һайшаан абаба. Зургаан жэлэй турша соо энэ талаар 11,8 миллиард доллар һомолхые хуулиин проектээр хараалагдана.

Американ хэблэлэй сэгнэһэнэй ёһоор, һайшаагдаһан хуулиин проект ороной түүхэдэ ниитын транспорт хүгжөөхэ шухала программа болоно.

Хуулиин проект түлөөлэгшэдэй палатын баталалгада табигдаха юм.

БУЭНОС-АЙРЕС

Аргентинэдэхи байдал

ТАСС

Аргентинэдэхи коммунизмда зүрюу харша бүлэглэл харата муухай ябуулгануудые үүдхэнэ. Граждан радикальна союз гэжэ партиин национальна комитедэй түрүүлэгшэ Рикардо Бальбинай Буэнос-Айресһаа Ла-Плата гэжэ хотодо ерэхэдэнь, бандидууд тэрэнэй һуужа ябаһан машиные буудаа гээд газетэнүүд мэдээсэнэ. Һүүлэй үедэ Бальбин болон энэ партиин бусад олон эдэбхитэд бэшэгүүдые абаһан байна. Хархис этэгээдүүд эдэ бэшэгүүд соогоо заналта хэнэ.

Орон дотор хүшэр бэрхэшээлтэй байдал тохёолдонхой.

БУХАРЕСТ

РКП-гэй ЦК-гай пленум

ТАСС

Румыниин Коммунис партиин ЦК-гай пленум эндэ болобо.

Партиин XI съездэ табигдаха РКП-гэй ЦК-гай элидхэлые, мүн съезд дээрэ хэлсэгдэхэ РКП-гэй Уставай зарим тэды хубилалтануудые пленум һайшаагаа.

ЛОНДОН

Журналистнууд буһалгаална

ТАСС

«Кентиш таймс» газетын редакциһаа 60 нүхэдыень ажалһаа гаргаһыень буруушаажа байһанаа мэдүүлэн, Ехэ Лондоной районуудта хэблэгдэдэг 100 гаран газетын 1000 шахуу журналист буһалгаалжа эхилбэ.

Ороной хүдөө нютагуудта хүдэлдэг 8,5 мянган журналистын салин хүлһэ дээшэлүүлхэ эрилтыень дэмжэхэ тухай шиидхэбэри журналистнуудай национальна профсоюз абаа.

«Кентиш таймс» газетын редакциин захиргаанай ябуулганууд хадаа «айлган һүрдөөхэ гэһэн һэдэлгэ» гээшэ гэжэ журналистнуудай национальна профсоюз элирхэйлэн мэдүүлбэ. Эрилтэнүүдэйнгээ хангагдатар тэмсэлээ үргэлжэлүүлхыень тэрэ журналистнуудые уряалһан байна.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй США-гай Президент Дж. Фордтой уулзалга. Совет-американ хамтын Коммюнике (түгэсхэлынь хоёрдохи хуудаһанда).

Хоёрдохи хуудаһанда. Совет-американ хамтын Коммюнике (түгэсхэл). «Базаров болон бусадууд» гэһэн Б. Ившинэй очерк. Түрэл орон доторнай. АПН-нэй материалнууд.

Гурбадахи хуудаһанда. Монголой Арадай Республикын 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан тематическа хуудаһан.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Т. Волынцевагай репортаж. Уласхоорондын шэнжэлэл. Хилын саанаһаа.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 12.45 — Мэдээсэлэй программа. Концерт.

Улаан-Үдэ. 20.30 — «Звездочка» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 20.50 — Совет-Монгол хани барисаанай бүлгэмэй түрүүлэгшэ, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. С. Семенов үгэ хэлэхэ. 21.00 — Телевизионно һонин. 21.20 — «Факел». «Ажал хэрэгшни ямар бэ? студент?. 21.40 — «Коммунист» — телевизионно журнал. 22.20 — Монгол композиторнуудай зохёолнуудай концерт.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

АНГИИН ТЭМСЭЛ УЛАМ ЭРШЭДЭНЭ

Олохон капиталис оронуудта ангиин тэмсэлэй эрид эршэдэһэн тухай тэндэһээ абтаһан мэдээсэлнүүд гэршэлнэ. Эдэ үдэрнүүдтэ капиталис дэлхэйн томо томо гүрэнүүдтэ хүсэ ехэтэй олон тоото стачканууд болоо. Улам гүнзэгыржэ байгаа экономическа кризисэй, юумэнэй үнэ сэнгэй эрид дээшэлжэ, ажалгүйдэлгын ехэ боложо байһан эрхэ байдалда ажалшад өөһэдынгөө амин шухала аша туһые хамгаалхын тулада эрид шууд тэмсэл хэнэ, экономическа бүхы хүшэр бэрхэшээлнүүдые ажалша зоной хүзүүн дээрэ тохохо гэһэн монополинуудай һэдэлгэнүүдтэ харюугай шанга сохилто үгэнэ.

Италиин, Франциин ажалшад политическэ ехэ эдэбхитэйгээр, нягта жагсаалтайгаар тэмсэжэ байна. Тэдэнэр өөһэдынгөө оронуудай правительствануудай экономическа политикые хубилгаха, социальна гүнзэгы шэнжэтэй хубилалтануудые хэхэ ябадал туйлана. Бүхы Итали дотор үргэн олониитын хабаадалгатай забастовканууд болоно. Эдэ забастовконуудта хабаадагшад хүнүүдые ажалһаа гаргалгада, үнэ сэнгэй тогтон торонгүйгөөр дээшэлхэ ябадалда эсэргүүсэнэ, салин хүлһэ дээшэлүүлхэ, ажал олгохо эрилтэ табина. Ноябриин 7-до болоһон бүгэдэ национальна забастовкодо Италиин 10 миллион шахуу хүдэлмэришэд хабаадалсаа. Тэдэнэй ямар тэмсэл хэжэ байһыень энэ тоо дээрэһээ ойлгожо боломоор юм. Промышленна предприятинуудай ажалшадай хажуугаар эдэ стачкануудта баграагууд, ремесленнигүүд, һургуулинуудай багшанар хабаадалсана. Урда районуудай гээгдэнги экономикые һайжаруулха түшаа яаралтай хэмжээнүүдые абаха гэһэн эрилтэ Италиин энэ хубиин улад зон табина.

Франциа болоһон тэмсэл ноябриин 19-дэ эгээл ехэ эршэдээ хүрэһэн байха юм. Профсоюзай гурбан нэгэдэлнүүдэй соносхоһон бүгэдэ ниитын забастовкын үедэ промышленна предприятинууд, транспорт ба хэлхеэ холбоон огто хүдэлхэеэ болёо һэн. Ажалшадай ябуулгын ниитэ национальна үдэр гэжэ нэрлэгдэһэн энэ үдэр городуудта, промышленна тосхонуудта митингнүүд, жагсаалнууд үнгэргэгдэһэн байгаа. Олон тоото асуудалнуудаар, тэрэ тоодо ажалай түлбэриие дээшэлүүлхэ, ажал хэхэ эрхэ байдал һайжаруулха, 60 наһа хүрэхэдөө пенсидэ гараха эрхэ гэхэ мэтэ асуудалнуудаар ээзд баяшуултай хэлсээ хэхэ, ажалгүйдэлгэдэ эсэргүү эрид шууд хэмжээ абаха эрилтэнүүдые тэмсэл хэгшэд табиһан байна.

Тэрэл үдэр Япондо бүгэдэ ниитын забастовко болоо. Энэ забастовко ажалшадай эндэ намартаа хэдэг жэл бүриин добтолгын түүхэдэ эгээл ехэнь байгаа. Энэ забастовкодо 3 миллион хахад үлүүтэй хүнүүд — түмэр замшад, метрополитенэй ба автобусуудай хүдэлмэрилэгшэд, докернууд, металлургнууд, шахтернууд, экономикын бусад һалбаринуудай хүдэлмэришэд хабаадалсаа. Ажалшадай амин шухала аша туһые огто харалсадаггүй правительствые тушаалһаань буулгаха гэһэн эрилтэ тэдэнэр табяа. Декабриин эхеэр Японда үргэн олониитын шэнэ стачканууд болохо гэжэ хамтааран ябуулга хэдэг комитет уридшалан һануулаа.

США-да 120.000 шахтернуудай бүгэдэ национальна забастовко хоёр долоон хоногһоо үлүү саг соо үргэлжэлһөөр. Нүүрһэнэй томо баяшуултай хамтын шэнэ договор баталха ябадал тэдэнэр туйлана. Ажалдаа усалтаха ябадалһаа һэргылхэ хэмжээнүүдые һайжаруулха, салин хүлһэ ба пенси дээшэлүүлхэ эрилтэнүүдые эдэ нүүрһэшэд табина. Холбоото Штадуудта шахтануудай ээзэдэй ашаг олзонь жэл соо хоёр дахин шахуу дээшэлһэн байха юм. Харин шахтернуудай бодото салин хүлһэн энэл үе соо 5 процентээр бага болошоо. Энэ жэлэй түрүүшын 6 һара соо США-да 1340 забастовко болоо. Тэдээндэ 1,6 миллион хүнүүд хабаадалсаа. Энэ жэл США-да болоһон стачкануудай тоогоор, тэдээндэ хүн зоной хабаадалсалгаар эгээл ехэ стачкануудай болоһон жэл байха гэжэ «Тайм» журнал уридшалан бэшэнэ.

Латиин Америкын олохон оронуудта ажалшадай үргэн ехэ тэмсэл мүн лэ дэлгэрэнхэй. Израильда тэмсэл хэгшэд полицитай армиин сэрэгүүдтэй тулалдаа хээ. Урда Африкын Республикын промышленна түбүүдтэ арһа яһанай илгаа гаргалгын хэрзэгы муухай аашада, хэтэрхы зэрлиг дарлалтада эсэргүү Африкын ажалшадай тэмсэл улам шангадана.

Монополинуудай хэдэг добтолгодо харюу болгон, капиталис оронуудай хүдэлмэришэн анги ангиин тэмсэлээ улам эршэдүүлнэ, өөрынгөө нэгэдэлые бүри бэхижүүлнэ. Тэрэнэй хэдэг тэмсэл капитализмые доройтуулан һуларуулна.

ГРЕЦИ ДЕМОКРАТИИН ТҮЛӨӨ ДУУГАА ҮГӨӨ

Ноябриин 17-до Грецидэ болоһон парламентые һунгаха һунгалта хадаа энэ оной июльдэ сэрэгэй диктатурые унагааһанай һүүлээр ороной политическэ ажабайдалдахи шухала шата мүн болоо. Грециин һунгагшад диктатурые эрид буруушаажа, оронииe демократизацилха, тэрэшэлэн бэеэ даанхай гадаадын политика ябуулха эрилтэ табина гэжэ эдэ һунгалтанууд нэн түрүүн батадхан харуулаа.

Хэрзэгы шэрүүн диктатурын долоон жэл соо ээзрхэһэнэй һүүлээр Грециин зүүнэй тала баримталдаг хүсэнүүд анха түрүүшынхеэ политическэ тэмсэлдэ сэхэ оролсожо, өөһэдынгөө программа арад зондо тайлбарилан хэлэжэ, олониитэтэй байгуулһан холбоо барисаагаа улам үргэдхэжэ, бэхижүүлжэ шадаһан байха юм.

Зүүнэй хүсэнүүд орёо бэрхэ һунгуулиин тэмсэл хэхэ ушартай байгаа. Хун-тын зонхилхо үедэ хэрзэгы шэрүүнээр хэһээгдэһэн организацинуудаа тэдэнэр хүсэдөөр дахин эмхидхэжэ үшөө шадаагүй байгаа һэн. Парламентые һун-гаха һунгалтада өөрынгөө кандидатуры табихыень Грециин компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретрь Х. Флоракиста имаг-тал һүүлшын үедэ дурадхагдаһан бай-гаа. Наһанай хизаарлалтын арга хэрэглэгдэжэ, залуушуулай нилээд ехэ хү-бинь дуугаа үгэлгэндэ хабаадуулагдаа-гүй. Эдэ залуушуул «хара полковнигуу-дай» засаг түрэдэ эгээл эдэбхитэйгээр эсэргүүсэн тэмсэдэг байгаа. Һунгуулиин хуули хадаа зүүнэй хүсэнүүдые ех[э] таарамжагүй байдалда оруулжа, том[о] буржуазна партинуудта булюу байда[л] хангаһан байха юм. Хэр тиигээшэ һаань, зүүнэй хүсэнүүд горитойхо[н] амжалта туйлажа шадаа. Шэнэ парла-ментда компартиин түлөөлэгшэд хура-даха болоо. Компарти хадаа «зүүнэй н[э]-гэдэмэл хүсэнүүд» гэжэ бүлэглэлд[э] оролсон, энэ һунгалтада хабаадалса[н] һэн. 1947 онһоо хойшо компартии[н] оройдоо хоригдоһые, тиигээд диктату-рын унаһанай һүүлээр лэ подполиһо[о] гараһыень хараада абахада энэ амжал-тань бүришье ехэ удха шанартай боло-но.

Орон дотор сэрэгэй диктатурые да-хин һэргээхэ арга боломжые хүсэдөөр усадхаха аргагүй байһан эрхэ байдалд[а] энэ һунгалта үнгэрөө. Премьер-министр К. Караманлисай толгойлдог «Шэнэ де-мократи» гэжэ гол буржуазна парти энэ аюулые өөрынгөө аша туһада һа[н]-баашалһан байха юм. Энэнь һунгалтын урда тээхи үедэ олоор тараагдаһан «Ка-раманлис гү, али танкнууд гү» гэһэн лозунгдо эли тодоор харагдаа бэлэй. Парламентда диилэнхи олонхи һуури абаһан (300-най 220 һуурииень абаһан) партиие толгойлогшо Караманлис мүнөө шэнэ правительство бүридүүлээ.

Мүнөө энэ ороной үмэнэ орёо хүндэ олохон зорилгонууд табигдана. Фашис диктатурын хойшолонгуудые усадхаха тухай, хунтын харюусалгагүйгөөр зон хилһон жэлнүүдтэ доройтоһон экономикые демократизацилха, һэргээн бод-хоохо тухай эндэ хэлэгдэнэ. Грецида хабаатай шухалын шухала Кипрэй асуу-дал шиидхэгдээдүй. НАТО-гой зарим бүлэг хүсэнүүд Грециие НАТО-гой сэрэгэй организацида һөөргэнь бусааха, орон доторнь хариин сэрэгэй баазанууды тэрэ хэбээрнь үлөөхэ һэдэлгэнүүдһээ үшөө арсаагүй байха юм.

БРАЗИЛИ: шэнэ шэглэл

Энэ ороной зуу миллион улад зоной олонхинь арба гаран жэлэй саада тэ[ээ] тогтоогдоһон хархис сэрэгэй засаг ту-рын политикада эсэргүүгээр тэмсэнэ гэжэ Бразилида ноябриин 15-да болоһон парламентска һунгалтануудай даб дээ-рэхи дүнгүүд гэршэлнэ. Һунгалтын эсэ-сэй дүнгүүдэй имагтал нэгэ хэды хо-ногһоо гаргагдаха байгаашье һаань, Шэ-нэдхэлгын национальна союз гэжэ пра-вительственна партиин байдал нацио-нальна конгресстэ, штадуудай хуули гаргалгын Ассамблейнүүдтэ ехээр һу-ларха байха гэжэ мүнөө эли тодо бо-лонхой. Харин тиихэдэнь засагаархидай зүбшөөһэн гансахан буржуазна парти — Бразилиин демократическа хүдэлөөн (БДД) парламентда, мүн штадуудай ассамблейдэ өөрынгөө байдал нилээд бэхижүүлээ.

Ороной мүнөөнэй зонхилогшод хуули гаргалгын засагай уялга үүргые үнэ-хөөрөө юуншье бэшэ болгожорхёо гэжэ һунгалтын дүнгүүдые сэгнэхэдээ хара-даа абаха хэрэгтэй. Тиимэһээ БДД гэ-дэг эдэ органуудта бүхы хиналтые гар-таа абаашье һаа, тэрэ хадаа сэрэгэй правительствын ажал ябуулгада мүртэй нүлөө үзүүлжэ шадахагүй юм. Сэрэ-гэй правительство парламентын гэшүү-дэй политическэ эрхэнүүдые хаһаха «хуулита» эрхэ түлөөлэлгые гартаа абахаһаа гадна, тэрэ хадаа өөрынгөө һанаашаар боложо парламентые тараа-жархиха байна.

Тиибэшье һаань, БДД гэдэгэй туй-лаһан горитой амжалта политическэ ехэ удха шанартай. Тэрэ хадаа орон дотор хүсэнүүдэй шэнэ тэнсүүриие элирхэй-лэн харуулна. Һунгалтын дүнгүүд мүн һунгалтын урда тээхи бүхы хүдэл-мэри юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, Бра-зилида олониитэ арад зон эли бодо эдэбхитэй болоо бшуу. Тэдэнэр прави-тельствын ябуулдаг хэһээлгын хэрзэгы политикада эсэс табиха гэһэн эрилтэ улам бүри нэтэрүүгээр хэнэ. Ажалшад демократическа эрхэ сүлөө тогтоохын түлөө, политическэ асуудалаар хэгдэдэг мүрдэлгэ гүрдэлгэнүүдые болюулхын түлөө, ажалшадай байдалай ба ажал хэхэ эрхэ байдал һайжаруулхын түлөө тэмсэнэ гэжэ Бразилиин коммунистнуудай нюусаар гарадаг «Воз операриа» газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

Гэхэтэй хамта Бразилиин зонхилхы бүлэглэлнүүд орон доторнь хариин монополинуудай ээзрхэн байхын тулада эгээл таатай һайн эрхэ байдал байгуулжа, экономикын шухалын шухала олохон һалбаринуудые национальна мэдэлһээ болюулха зам дээрэ гаранхай. Харин капитал, жэшээлхэдэ, ороной эдеэ хоолой промышленностиин 78 процентые, текстильнэ промышленностиин 77 процентые, химическэ — 71 процентые, машина бүтээлгын — 63 процентые, эм дом гаргадаг промышленностиин 97 процентые хиналта дороо абанхай. Империалис монополинууд, түбхын түрүүндэ Америкын монополинууд Бразилиһаа хэтэрхы ехэ ашаг олзо абадаг.

Иимэ эрхэ байдалда үргэн арад ниитэ сэрэгэй засаг түрэдэ улам ехээр дураа гутана. Үнгэрһэн һунгалтын үедэ энэ засагта эсэргүү хүсэнүүдэй туйлаһан амжалта имагтал энээгээр тайлбарилагдана.

И. ЛАПИЦКИЙ,
Е. ЕГОРОВ,
Н. ЧИГИРЬ.
(ТАСС).

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

Манай газетын эдэбхитэй хүдөө бэшэгшэ Ринчин Цыденович Цымпиловэй хайрата хүбүүн

БАТА-ЦЫРЕНЭИ

гэнтын аюулда орожо, сагһаа урид наһа бараһантай дашарамдуулан «Буряад үнэнэй» хүдэлмэрилэгшэд түрэлхидтэнь, гэр бүлынхидтэнь гүнзэгы шаналалаа мэдүүлнэ.

 □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н 04663 Заказ № 10444